

Letniška lista: —
 Celoletna . . . K 10.—
 Polletna . . . 5.—
 Četrtletna . . . 2.50
 Posredna . . . 1.—
Letniška lista Avstrije: —
 Celoletna . . . 15.—
Posredna številka
 10 vinarjev.

STRAZA

Letniška lista
 za leto 1917
 od 1. junija 1917
 vsakega meseca
 10 vinarjev
 Letniška lista
 za leto 1917
 od 1. junija 1917
 vsakega meseca
 10 vinarjev

Uredništvo in upravljalstvo: Maribor
 Brodski ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 10.—12. ure dopoldne

Dr. Krekov govor.

V seji državne zbornice dne 16. junija-t. l. je govoril poslanec dr. Krek sledeče:

Zivimo v krvavoresni demokratični dobi. Imamo ljudsko klanje, imamo ljudsko lakoto, imamo ljudske kuge in vse to lepo obrobjeno z najgroznejšim sovraštvom med narodi. V taki dobi je sklican parlament. Govori, katere smo slišali v tej razpravi, so nam nudili troje. Najprvo — in s tem delom zbornice se bom najmanj časa bavil — se nahaja v zbornici nekaj gotovih glasnikov zlega, kot Markhli, Wolfi, ki pa tvorijo in pomenjajo najmanjši del zbornice in katere je potek dogodiljavev postavil tako daleč v senco, da se ne splača trud, jih vlačiti ven iz te sence. (Prav dobro!)

Drugi del zbornice je pa tisti, ki je poslušal ljudsko dušo, katera polna žalosti blodi po grobovih, ter je tukaj naznanil njen glas. Bila je žalostna pesem, ki smo jo tukaj slišali, toda bila je potrebna. Iz tega stališča se morata razumeti tudi govora našega načelnika in načelnikovega namestnika in potem se ne bo moglo govoriti o sovraštva polnih govorih. — marveč se bo moralo priznati, da so si naložili ti ljudski zastopniki skrajno zmernost (tako je!), samo da bi povedali najpotrebnejše, da se varujejo pravice našega ljudstva.

Tretji del je bil pozitiven in smatram za svojo dolžnost, izreči zahvalo tistim gospodom, ki so v tej ljudski zbornici po dolgem zimskem molku, po mrzli smrtni tišini, zapeli pomladno pesem nove dobe. I' menujem — saj smo jih slišali od vseh strani — gospode dr. Redlicha, dr. Matajo, Hrubana, dr. Rennerja, Daszynskega, imenujem rusinske gospode in poljske govornike, Italijane. Vsem tem našo zahvalo. Zakaj njihovo načelo je, da je ena najplemenitejših dolžnosti v tej zbornici kakor tudi na vsem svetu, skrbeti za to, da se zmanjša sovraštvo. (Zivahno odobravanje.)

Storili so še več. Pokazali so, da imajo smisla za to, da se nanovo zgradi naša domovina. Zivimo v groznem času, v času, v katerem si je sovražna sila v naši Avstriji pravzaprav stavila za dolžnost, da pokaže večini prebivalstva te države, da tukaj v tej državi ni doma. Zato je pač prva skrb, da se nam zopet vrne dom in domovinski čut. Pri tem moramo vsi soodelovati, vsi! (Pritrjevanje.)

Pri tej priložnosti ponovim svoje že večkrat izrečeno načelo: Ne moremo v tej zadevi pogrešati soodelovanja socialnih demokratov. Naša dolžnost je, da pobijamo načela socialne demokracije v toliko, v kolikor se ne strinjajo z našimi načeli, je pa tudi ravno tako naša dolžnost, iti z njimi tamkaj, kjer imajo prav, se z njimi bojevati in z njimi braniti pravico in resnico. (Zivahno pritjevanje.)

Gospoda! Pri tej priložnosti naj povem sledeče: Parlament je pokazal voljo, da ozdravi sam sebe in državo. Kje tičijo vzroki za težkoče te naloge, nočem danes izvajati. Povem samo: Gorje, ako ustava zaostaja, narodi pa korakajo naprej, dvakrat pa gorje potem, če ustava koraka naprej, izvršujoči organi pa nočejo izvrševati te ustave. In tukaj tiči vzrok, da sanacijska akcija naše države napreduje tako okorno.

Iz duše ruskega, rusinskega in poljskega naroda se je izvil svež, svoboden in naroden duh. Nas vse oživlja ta sveži dih, prenovitev te zbornice in prenovitev Avstrije, kakor upam, bo povzročil ta pomladanski zrak. (Zivahno odobravanje in ploskanje.) Tak je parlament. In ministrski predsednik, s čigar govorom se danes bavimo — kaj je z njim? V svojem govoru je rekel, da je njegov program Avstrija. Gospoda! Dostavimo: Avstrija, kakor jo dovoljujejo — Mačžari in nemški „belangi.“ (Prav dobro!) Mi ne poznamo te pogojne Avstrije in vsled tega ne sledimo njeni zastavi. Avstrije, ki ne pozna monarhije, ki nam hoče dati pojm države, o katerem nikdo nič ne ve. take Avstrije mi ne poznamo. Kako morete najti pojm države, idejo države v tej etnografično tako različnem in geografično tako ločenem ozemlju od Dorne Vatre do Spuža v Južni Dalmaciji, seve brez Ogrske, brez Hrvatske, brez Bosne in Hercegovine? Kaj takega more samo ministrski predsednik! In v čem obstoja državna misel tega našega ministrskega predsednika? Govori pač o „stalnih temeljnih podlagah“ Avstrije. Kaj so pa stalne temeljne podlage Avstrije? V prvi vrsti dinastija. Pri tej priložnosti bi povdarjal, da je zločin, ta temelj stresati in je potresanje dinastije, ako se vlada, ki nima večine za seboj, skriva zaščitno za krono. (Zivahno pritjevanje.)

Druga močna podlaga v tej državi je birokracija. Gospoda! Če te ne stresamo, pride država na nič (prav dobro!), pride dinastija na nič in v Evropi ne pridemo do miru. Ta drugi temelj Avstrije, ki ima popolnoma drug izraz, kakor bi ga moral imeti iz ljudske volje, iz zgodovine in razvoja, ta birokratizem moramo potresati, dokler ne pade skupaj in dokler se ne bo postavil državni birokratizem pod pravo kontrolo parlamenta v službo ljudstva. (Zivahno odobravanje.)

Vsebina govora ministrskega predsednika je bila prazna, sodim, tako prazna, da še ni bil nobeden program kakega ministrskega predsednika tako prazen. Kratek povedano, je vseboval ta program sledeče točke: 1. nemški državni jezik in druge „belange“ Nemcev, 2. plačujte davke, 3. sklenite pogodbo z Ogrsko, ne da bi vedeli, kakšna da je, ne da bi se z besedico dotaknili tega, koliko bomo morali plačevati za Ogre, le da bi jih mogli obdržati še za nekaj let pri tej monarhiji na odpoved. (Prav dobro!) To so točke njegovega programa, drugega nič. V prvem delu govora govori o celokupnosti in o delih. Kaj je njegova skrb za celoto? Njegova skrb za celoto pomenja: To, kar sem obljubil poslancu Wolfu, moram tudi izpolniti. To je za njega vse, oktroaji so za njega celota in deli ne smejo govoriti zraven, deli se ne smejo vtikati. Pri tem pa gre za najmanjši del zbornice in po odstotkih za še mnogo manjši del našega prebivalstva v tej državi. To je, kar tiči v njegovem programu, služiti celoti in za kar bo delal raboto, za katero bo pa slabo plačan.

Glede davkov naj povem sledeče: Želeli bi pač bili, da bi nam bil povedal nekaj natančnejšega glede na finančno stanje države. Nekaj več bi pa že lahko bili izvedeli od njega, kakor samo to: nimamo denarja, plačujte, plačevati bote morali še več.

Glede nagodbe z Ogrsko bi opozarjal na to — kar smo danes čitali v časopisih —, da so se sedaj vršili dogovori z Apponijem, da je vstopil v ogrsko vlado — to se dotika tudi nas —, toda ne vemo, v kateri smeri se gibljejo ti dogovori; parlament zboruje, toda nikdo nam ne pove kaj o tem.

Mi vemo, da je v nevarnosti naša mlinska industrija, da jo uniči kartel ogrskih mlinarjev. Mi vemo, da je ta kartel cene za žito in moko po vojski že sedaj monopoliziral. Vemo, da se nahaja sedaj v nevarnosti ne samo naša mlinska industrija, ampak še tudi vsa poljedelska produkcija, da postane odvisna od tega monopola. Vse to bi naj kar takole brez vsega sprejeli!

Ta gospod ministrski predsednik je oddal tukaj še dve vizitnici. Prva vizitnica je bil sunek v rebra splošni in enaki volilni pravici in sicer samo v nekem podrejenem stavku, toda, kakor je že pri teh gospodih običajno, je bil tudi ta podrejeni stavek dosti dolg in je bil jase dovolj, da vemo, s kom imamo opraviti. Na tej vizitnici spoznamo duševno sorodstvo tega gospoda in njegove vlade.

Nastopa kot načelnik vlade, ki je sestavljena tako, da izziva nemške stranke v tej zbornici. Nastopa v zbornici kot predstavitelj samega sebe — on je član gosposke zbornice — člani zbornice — med te spada tudi knez Auersberg — imajo pa to težavno nalogo, da zastopajo sami sebe. (Veselost.) Ti „zastopniki samega sebe“ so parlamentu škodovali, imeli smo vselej, odkar imamo splošno volilno pravico, tukaj na teh klopek može, ki ne marajo splošne in enake volilne pravice, proti kateri so se bojevali. Ti može so zastupljali zbornico, zastupljali so parlamentarični in politični razvoj. (Pritjevanje.) Vsak zastopnik samega sebe se pa nahaja v nasprotju z demokratičnim ljudskim zastopnikom, kajti mi zremo v Avstriji čisto kaj drugega, kakor kak tak zastopnik samega sebe, mi gledamo v Avstriji naše kmete in delavce, ljudstvo, ki dela, ki se trudi, ki žrtvuje svoj kri, ki plačuje in trpi; to mi smatramo za Avstrijo. Zivimo v stiku s tem ljudstvom in vemo, kaj pomenja demokratično gibanje. Za vizitnico, katero je oddal Clam-Martinič, smo mu hvaležni, a reči moramo, da on ne spada na ta stol, naj gre tje, kjer bo našel njemu enakih mož, naj gre med zastopnike samega sebe. (Odobravanje.) Beseda o zdravi demokraciji iz ust takega moža je — naj se mi dovoli to povedati — hinavstvo.

Druga vizitnica, katero je oddal ljubi gospod grof Clam, je bila vizitnica za Ogre, namerjena proti naši izjavi. Gospodje! Če bi gospod ministrski predsednik imel kaj politične rabsodnosti, bi bil moral po naši podani izjavi vstati in povedati: Sloven trenotek je, ko zopet vidimo zbrani parlament in

v tej slovesni uri moram konstatirati, da se je pred vsem stvarjem v najvažnejših zadevah izvršila temeljna sprememba k boljšemu. Govori se ne o zgodovinskih pravicah, ampak o narodnih pravicah, namesto vedno bolj obledeloga zgodovinstva prihaja na površje narodnostni moment kot vodilni moment. In ta narodnostni moment se strinja z načeli, katere smo podali kot odgovor na Wilsonovo noto. In potem bi bil moral Clam-Martinič reči: Iz vseh teh izjav zveni izpoved o pripadnosti k državi, pripadnosti k dinastiji.

Kaj je naredil iz tega Clam-Martinič? On pravi in zatrjuje, da je pričakoval drugačnih govorov v zbornici, on pravi in to je več kakor napačno in žaljivo, on pravi, da bi se bila morala razločnejše izraziti zvestoba do države, kakor je bila izražena v izjavah, podanih v zbornici. To je eno. Nato je pa še govoril o „meglenih in razplavajočih državnih tvorbah“, ki se za njimi lovi. Ni bolj meglene in bolj razplavajoče državne tvorbe, kakor je tista državna tvorba, katero je tukaj v zbornici podal Clam-Martinič s svojimi trdnimi temeljnimi podlagami. (Pritjevanje.) Gospodje! Gorje državniku, ki nima tukaj toliko poguma pojmovati monarhijo kot celoto in se zavzevati za to celoto; gorje državniku, ki nima poguma, da bi priznal opravičene zahteve posameznih narodov in obljubil, da se bo potegoval za nje. (Pritjevanje.)

Še nekaj se mora povedati gospodu grofu! — Svojo nezmožnost je pokazal tudi s tem, da se v svojem govoru ni dotaknil glavne rane našega javnega življenja, rane, ki sedaj najbolj skeli. To je nepostavnost, ki tukaj vlada vsled nepoznanja naših zakonov od strani vojaške oblasti. (Pritjevanje.) To bi bil moral povdarjati in reči: Naša dolžnost je sedaj, da napake, ki so bile storjene, zopet po možnosti popravimo, da tudi v bodoče spravimo naše zakone do veljave in sicer pri vsakem, pri generalu ravno tako kakor pri poročniku in vsem ozemlju naše monarhije. Tega ni storil. Če bi bil to rekel, bi bila v zbornici nastala olajšava in ostre oblike, v katerih so se izražale ljudske pritožbe, bi bile dobile drugačen izraz.

Ne morem končati, ne da bi sklepno zlasti opozarjal na to, da ministrski predsednik pri razpravi izjav, ki so bile podane v začetku zasedanja, ni niti z besedico omenil važnosti naše izjave, izjave Jugoslovanov. Gospodje! Čisto kratko. Česa nam je treba na jugu? Na jugu ob Adriji nam je treba trdne državne zaslombe; za politiko ob Adriji, in na Balkanu nam je treba privlačne točke v naši državi. To je pa nemogoče, če se ne izpolni naša zahteva, katero smo določili v naši izjavi. Česa nam je pa še treba? Potrebno je za našo državo združenje vseh pridelujočih sil, ojačenje produkcije, v prvi vrsti poljedelske produkcije. Poglejte si sedaj tukaj na Dunaju razmere! S krvavimi solzami mora človek gledati, kako ljudje bledih lic in krvavih oči stojijo od polnoči naprej ali še poprej in se postavljajo tam pred trgovine, da dobijo par dek surovega masla ali kaj takega. Vsega tega bi ne bilo potrebno, ako bi bili imeli politiko, ki bi bila jugoslovansko vprašanje drugače umevala.

Na Hrvatskem je na stotisoče hektarjev najboljša zemlja, ki bi se lahko bila meliorirala in če bi bila meliorirana, bi bila več vredna kakor Bačka in rodovitnejša kakor Banat. Toda Hrvatska nima denarja, da bi mogla izvršiti melioracije. Poljedelska produkcija ne pride nikamor; dežela nima niti toliko denarja, da bi mogla dobro oskrbovati svojo lastno veleposelstvo Božjakovino. Tužno je na Hrvatskem. Tužno je pa tudi na Ogrskem, ker smo delali tako agrarno politiko, ki sicer nudi ogrskim magnatom višje dohodke, ki pa ni prinesla nobenega zvišanja produkcije. Hočemo li kruha, gospodje, moramo napraviti tudi naš jug rodovitnejši in zemljo zboljšati. Morje se nam smehlja nasproti in ljudje, ki bivajo na ozemlju ob morju, nimajo kruha, nimajo svojih hiš in domov ter propadajo. Na stotisoče se jih vsako leto izseljuje v daljino tujino in si iščejo letam svoj kruh, na stotisoče jih je! Zasluzili so zdaj v Ameriki na milijone. Ako jim damo demokratičnih domov, svobodno domovino, jih bomo mogli dobiti nazaj, ker bodo mogli tukaj najti priložnost za svoboden razvoj. (Prav dobro!) In z njihovim denarjem bomo mnogo lažje mogli zboljšati našo valuto kakor z odredbami, ki so dvomljive vrednosti, o katerih se sedaj govori. Ako hočemo rešiti izselniško vprašanje, ne bo moglo biti rešeno, ne da bi bilo rešeno tudi jugoslovansko vprašanje. Ako hočemo napraviti

tam doli iredento za vselej nemogočo, tedaj, gospodje, se naj ne varamo: dve ideji ne bosta nikdar izumrli, ideja, da smo Slovenci, Hrvatje in Srbi eden narod in druga ideja, da državno spadamo skupaj in da moramo tudi skupaj priti. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.) In ako se v tej državi te ideje ne bodo izpolnile, bo kljub nam in kljub vsemu temu vselej prišlo do sporov in ti spori so za državo in so za Evropo in za mir smrtnonevarni. (Tako je!) Na jugovzhodu Evrope mora priti do reda in do miru! (Prav dobro!)

Gospoda! Demokratizacija javnega življenja, začeti pri gosposki zbornici (veselost in klici prav dobro), je predpogoj za uresničenje vseh teh vidikov, izmed katerih sem si dovolil nekatere označiti. Moram pa sedaj, ko sem že poprej zadostno opisal milieu, v katerem je tukaj delovala vlada, čisto odkrito in drastično pokazati vso hinavstvo. Gospod minister za javna dela, ako bi bili tukaj v zbornici sprejeli rudarski zakon v taki obliki, v kakoršni ga je sklenil odsek, bi ne trpeli pomanjkanja premoga. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.) Tudi ne bi imeli v Avstriji pomanjkanja kalija. Kdo je pa imel prav: vlada, katero je zastopala njegova ekscelencija, ali mi zastopniki ljudstva? Reče se lahko, da parlament ni maral delati. Delali smo pošteno in veliko, toda kakor hitro se to ali ono ni strinjalo s starimi načeli, kakor hitro je manjšina ljudstva, birokratična šablona, našla v tem kaj novega, ni šlo. In potem se je reklo, češ, parlament ni deloval. Ako bi bili sklenili socialno zavarovanje — bili smo na delu, da ga napravimo, v odseku smo ga že sklenili, sklenili smo kompromise, lahko bi vse delo bili tudi pospešili, toda vlada ni resno mislila na to, da bi imela socialno zavarovanje (odobravanje) — ako bi bili imeli socialno zavarovanje, bi sedaj ne imeli toliko perečih vprašanj o zavarovanju invalidov. O da bi bili sklenili zakon o kartelih! Zakon o kartelih — hinavstvo od strani vlade. Reklo se je takoj: Proti kartelom, proti oderuštvi itd. moramo nastopati in se je sedaj na podlagi § 14 pojma o oderuštvi z blagom izmodroval na način, da niso razni Kranzi in ljudje, ki so si napravili milijarde, nič zadeti. Nekatere so za kratko časa pozaprlji, drugi so pa na prostem, toda stare babe zapirajo, ako prodajajo liter mleka za pol vinarja dražje. To je bilo tisto bedasto birokratično nasprotje med parlamentom in pa med vlado. Gospoda, ako bi bili ustvarili osrednjo blagajno, bi bilo sedaj v dobi vojnih posojil popolnoma drugače, kakor je v resnici.

Navedel sem tukaj samo nekaj zgledov in takih je na stotine. Delali smo, delati smo hoteli; toda na eni strani so se morale varovati pridobljene pravice in sedaj je napočila doba, ko se pridobljene pravice tako varujejo, da je razlastitev poglavitno v naši finančni politiki. (Veselost.) Vse propada in iz tega kaosa ni mogoče drugače ven, kakor da se spravi javno mnenje v soglasje z eksekutivno zakona, z uradništvom in z vlado.

Sklepam, gospodje! Največja nesreča za Avstrijo, odkar ima ustavo, je bil Stürgkh. (Zelo dobro.) Druga nevarnost grozi naši domovini, tej nevarnosti je ime Clam-Martinić. (Živahno odobravanje.) Ali ima parlament moč, obvarovati našo domovino te nevarnosti? (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Interpelacija poslanca dr. Korošca

v imenu Jugoslovanskega kluba na celokupno vlado o preganjanju slo-

venskega naroda po civilnih in vojaških oblastvih v vojnem času.

Poslanec dr. Korošec je s tovariši v seji dne 16. junija 1917 vložil naslednjo interpelacijo:

Ko je razgorela plamenica svetovne vojne v l. 1914, se je slovenski narod enodušno strnil ob prestol vladarske hiše, in hitel z navdušenjem pod zastavo, da v najbolj lastnem interesu brani meje monarhije proti navaljujočim sovražnikom, zadevajoč se stara izročila in v trdem prepričanju, da sta monarhija in dinastija najvarnejše zavetišče za svobodni razvoj naroda. To prepričanje je nepremagljivo ukoreninjeno in požrtvovalnost našega naroda se je podvojila, ko je spomladi 1915 dedni sovražnik začel ogrožati meje naše ožje domovine in so širni deli slovenskih dežel postali bojišča. Vojna zahteva od nas ogromno žrtev na krvi, vojna uničuje temelje narodovih gospodarskih sil, širne pokrajine so razdejane ali uničene. A vendar ni omahnila vztrajnost našega naroda na sovražni in na domači fronti, junaštva naših polkov bodo vedno polnila stranice naše slavepolne vojne zgodovine.

Toda vojna je prinesla slovenskemu narodu trpka razočaranja, katerih posledice ni pregledati; od začetka vojne so civilna in vojaška oblastva slovenski narod na vse načine zatirala in ga izpostavljala najhujšim ponižanjem, zlasti v narodnem oziru, vse to brez resničnega vzroka, le iz dotičnim činiteljem lastnega ali jim privzgojenega nezaupanja in zlohotja napram našemu narodu, deloma iz grobega nepoznanja naših razmer; vodilni nagib narodnega preganjanja je celo na merodajnih mestih evetoče narodno sovraštvo do našega naroda, ki je zadobilo že najostudnejše oblike; slovenski narod trpi in se bori dalje za svojo domovino, pač pa se vpraša, je-li država, ki jo brani s svojo krvjo in s svojim imetjem, brez moči proti takim državi zvestemu narodu storjenem sramota; če ne postane slovenski narod deležen popolnega zadoščenja, potem se je bati usodepolnega nasprotja med njim in med činitelji, ki jih zadene končna odgovornost; sicer ovčjekrotki narod se tudi ne pusti brez obrambe uničiti.

Brez števila so svojevoljna dejanja oblastev proti nam v vojnem času. Le najmanjši del se je mogel objaviti ali je postal predmet pritožbe; te počivajo v zaprašenih aktih, počivajo pa neizbrisno tudi v duši našega naroda; pri vsakem koraku sreča žrtve te svojevoljnosti, s kljubovalnostjo v očeh, z ogorčenjem v srcih, mnogi še obvejanji po zraku jetnišnic, in ti molče, dokler jim je molčanje zapovedano, dokler izteza dedni sovražnik svojo poželjivo roko po naših domačih tleh.

Pred našetjem pretrpljenih preganjanj naj bo pribito, da so ista imela Slovence sovraženi značaj in bila podpihovana od nemškonacionalnih krogov, s čimer so le-tih krogov nagibi in končni smotri zadosno ožigosani; slovenski narod so hoteli na vsak način predstaviti, da je sovraženi državi in da je ne-lojalen.

Že ob izbruhu vojne leta 1914 se je začelo hujskanje proti Slovincem načrtoma, dočim je hitel cvet našega naroda pod zastavo in je doprinesel prve krvave žrtve za skupno domovino, so po naših deželah iztikali po veleizdajaleh in vohunih, ki so jih potrebovali, da bi dokazali, da je treba v naših deželah nastopati kakor v sovražni deželi. Ker na slovenskih tleh ni bilo mogoče razkriti resničnih državnih sovražnikov, sta orožništvo in policija napolnili črne liste s takimi imenovanimi politično nezanesljivimi elementi, to je z osebami, ki svojega narodnega prepričanja niso skrivali in bili vsled tega kakim mogoč-

nikom na potu. Če so izrekli o tem sistemu glasom kake maščevalnosti in perfidije polne ovadbe kako nepreudarno, četudi kazenskopravno popolnoma nepomembno kritiko, so morali na podlagi razvpite ustavolomne naredbe v vojaške zapore, so bili izročeni poljskim sodiščem, konfinirani ali internirani in se jim je dostikrat pripisala na podlagi ničevnih indicij državi sovražno mišljenje.

Tako je bil poslanec Roškar izročen kot veleizdajalec vojaškemu sodišču v Gradcu, ker ga je orožništvo brez vsake podlage označilo kot srbofila; Roškar ni bil v tej obdolžitvi niti zaslišan, nego se je njegova kazenska stvar po večtedenskem preiskovalnem zaporu končala z obsodbo zaradi prestopka vmešavanja v uraden posel z globo. Ob sebi se razume, da je tudi to kaznjivo vmešavanje izzvalo orožništvo. Drugi poslanci so bili na podlagi najbolj ničevnih govoric obdolženi konspiriranja proti državi; hujskanje je bilo posebno obrnjeno proti izobraženim krogom, duhovnikom itd. Na stotine žrtev so vlačili v ječe in jih spotoma izpostavljali zaničevanju in nasilnostim uahujskane sodrgi ter se je ž njimi v naprej delalo kakor z dokazanimi izdajalci. V Mariboru in v drugih mestih so nastale nekake organizacije za izdelovanje lažnjivih ovadb, ki so jih oblastva rada poslušala. Konec so bile ustavitve in oprostitve, obsodbe zaradi političnih deliktov vzlic vporabi vojaškemu sodiščem najstrožje zaukazanoga merila niti dognane povprečnosti kakor v takih nemirnih časih v drugojezičnih tudi nemških ozemljih, dasi so bili postavljena pod kazenski zakon tudi dejanja, ki se jih sicer v ozadju ni smatralo vrednimi preganjanja. Dognano je, da so se politična mesta z malimi izjemami zadržala napram temu sramotnemu početju ne samo pasivno, nego so s svojim dvomljivim zadržanjem to hujskanje še pospeševala. Slovenskemu moštvo maršbataljonov se je opetovano prepovedalo, se okititi s slovensko-narodnimi trakovi, vsilili pa so jim nemškonacionalne znake, slovenska narodna pesem je bila ponovno prepovedana, enoletnim prostovoljem se je prepovedalo pod kaznijo, medsebojno rabiti materinski jezik, predstojniki so se rogali slovenskemu jeziku vojakov, slovenski vojniki in častniki so bili zaradi svojega narodnega mišljenja in njega posvedočevanja kot nezanesljivi državljani v evidenci in jim tako vžgan pečat, dovoljeno jim je le bilo, da se smejo za domovino boriti in umreti. Brezštevilne so pritožbe, ki smo jih dobili iz vojaških krogov glede takega poniževalnega postopanja; pritožili so se in umrli, umrli na desetisoče.

Z začetkom vojne se je začela pri civilnih oblastvih in pri železnicah neznosna germanizacija. Cvete vohunjenje za mišljenje, vsak slovensko-narodno čuteči in misleči uradnik je lahko gotov, da bo od danes do jutri ožigosan kot politično nezanesljiv. Črni kabinet je delal brezšumno, pri čemer so mu stregli anonimni denuncijanti, nemški volksrati in nemškonacionalne organizacije.

Transferiranje slovenskih uradnikov v nemško jezikovno ozemlje in njih nameščenja po pionirskih germanizacije so na dnevnem redu, raba jezikov pri oblastvih v različnih deželah je napram slovenskemu prebivalstvu postala neznosna, slovenskemu jeziku na Koroškem je bil zadan zadnji udarec, kot bi tam ne bilo jezikovnega ozemlja s 100.000 Slovenci, na južnem Štajerskem nimajo na jezikovne potrebe prebivalstva nobenega ozira več, zlasti ne pri politični in finančni upravi, a tudi justična uprava je iztrebila na raznih krajih slovenski jezik celo iz zunanje službe, ta val sega že tudi na Kranjsko. Železnice so do delavcev dol germanizirane in raba

LISTEK.

Žveplenke.

Prof. Fr. Pengov v „Mentorju.“

(Dalje.)

Očiščeni fosfor potiskajo raztopljen v steklene ali bakrene cevi, ki jih zapuša v obliki znanih fosfornih palčic. P smeš vsled njegove vneumljivosti le hraniti v steklenici z vodo; ker je tako močan strup, ga ne dobiš niti v lekarni tako lahko v posest, dasi nudi priliko za dokaj lepih poskusov. Tudi predpisi za prevažanje P po železnici so ostri; spravljen mora biti v vodi in sicer v pločevinastih posodah, ki drže največ 30 kg, so dobro zalotane in spravljene v močne zaboje.

Do leta 1865 so bile tovarne za P tudi v Avstriji, Nemčiji in Italiji; vsled visokih cen za kosti pa so morale te države v 80. letih popolnoma opustiti to izdelovanje. Bili so časi, ko so morale tvornice za žveplenke in drugi konsumentje plačevati za P cene, kakoršne so jim poljubno narekemale tri kartelirane evropske tvornice, angleška v Adbury pri Birminghamu, francoska v Lyonu in ruska v Permu.

Elektrokemija šele je omogočila pred kakimi 20 leti na Nemškem (Nürnberg, Augsburg, Karlsruhe) zopet proizvodnjo P. Pravijo pa, da izdelava velika tovarna v Wedensfeldu na Angleškem električnim potom sama več P nego vse druge tovarne na svetu skupaj.

Razen za žveplenke potrebujejo fosfor tudi v metalurgiji za izdelovanje fosfornih bronc, t. j. po-

sebne trdih in močnih kovin za izdelovanje osi, vijakov, koles v strojništvu, pa tudi kemična obrt potrebuje precej P za napravo kemičnih preparatov; sakdanji znanec je P znanstveniku v kemični delavnici.

Imamo pa še drugačen P, ki ni strupen, brezliki ali rdeči fosfor. Ako namreč greješ navadni beli P dalj časa (a ne na zraku, ampak v vodencu ali ogljenčevem okisu, ki ne vplivata na P kemično) pri temperaturi, ki je okoli 2½krat višja od vrele vode, se spremeni v rdečega brata, ki ima popolnoma drugačne lastnosti. Pa tudi pri navadni toplini se spremeni, ako ga v vodi izpostaviš za dalj časa dnevni svetlobi. Ta Schrötterjev P ni strupen, se vname še le pri 200 stop. C, ne pa s samim drgujeanjem, ne svetli se v temi in se rabi pri švedskih vžigalicah za napravo torne ploskve.

Če pa razgrevamo rdeči P v zavarjeni cevi do 360 stopinj C, dobimo tretjo, še bolj-malo znano P-je-različico ali modifikacijo, črni, kovinski P.

Ne bilo bi lepo, ako bi se ločili od žveplenke, ne da bi zinili besedice o žveplu, ki je vendar boter žveplenke. Sumpor mu pravi Hrvat, sulfur ga kliče Latinec, zato je njegov kemični znak S.

Žveplo je ena onih redkih prvina, ki jih hrani narava samorodne ali samočiste v svojem naročju, velikanska pa je tudi množina žvepleni rud, kemičnih spojin žvepla z raznimi kovinami (železom, bakrom, svincem, cinkom, živim srebrom, srebrom), ki jim pravijo rudarji kršci ali sijajniki ali svetlice po različni trdoti in barvi in siju.

Sicer ima nekaj S naša Hrvatska pri Radobuju in v Varaždinskih toplicah, nekaj tudi Galicija in Ogrsko, a največja evropska ležišča za S so na Siciliji, kjer se nahaja S med legami sadre in apnen-

ca. Girgenti, Catania so znana imena v tem oziru. Rudniki segajo kvečjemu po 50 do 60 m pod zemljo. Žvepleno kamenje odbijajo s kladivi, na dan pa ga prinašajo preko strmih stopnic in lestev — otroci od 8 do 16 let! S krvjo in solzami je pisana zgodba letih nesrečnih sicilijanskih otrok; starši so jih dajali lastnikom žvepleni rudnikov „v najem“ za več let, kot pri nas tovrno živino. Uboge otroke, ki so imeli pretežko in nevarno delo, so zelo slabo hranili in z njimi ravnali prav nečloveško. Brez števila teh nesrečnih žrtev je našlo smrt v žvepleni jamah ali so pa prilezle iz njih jetične in pohabljene za vse žive dni.

Izza leta 1895 se je menda usoda mladoletnih trpinov zboljšala, tudi cene S-u so šle kvišku; vse pa največ s tem, da je fiskus odpravil earino za izvažanje S-a. Iz rud pridobivajo S s pomočjo destilacije; pri 447 stopinjah se namreč začneja S spremenjati v pare. Pečem, ki jih rabijo v ta namen, pravi Sicilijanec „calcarone“; kurijo jih pa ne z drva-mi, ki so silno draga, ampak s S samim. Tako dobijo iz rud 60% S, 30% pa ga zgori. To precej surovo S je treba še očistiti, kar se pa ne zgodi doma v Siciliji, ampak na Francoskem, kjer imajo mesta Marseille, Rouen in pariška okolica največje žveplene rafinerije.

Veliko bodočnost ima pridobivanje S s pomočjo ekstrakcije. S se prav rad topi v žvepleni oglenec. Če torej zdrobljeno žvepleno rudo zmešaš s tako tekočino, se raztopi S v nji. Raztopino odliješ in malce segreješ (žvepleni oglenec CS₂ vre že pri 46 stopinjah Celzija), urno zbeži tekočina po ceveh in se v hladnih posodah spet zgosti v tekočino CS₂, na dnu kotla pa imaš čisto S.

(Konec pril.)

slovenskega jezika med uslužbenci se kaznuje z globami in drugimi odredbami; poštna uprava je že tudi na najboljšem potu posnemati železniško upravo. Tujejezične šole rasejo kar iz tal; slovenske begunske otroke puščajo brez poduka ali jih odkazujejo na nemške prenapolnjene šole, za italijanske begunske otroke pa ustanovljajo italijanske razrede. Slovenski učni zavodi ginevajo povsod. Najhujši nemškonacionalni zagrizenci vidijo svoja prizadevanja za čim hitrejšo germaniziranje ozemelj južno Mure prehitelo po praksi civilnih oblasti in sodelovanju vojaštva. Celo glasom nemškoradikalnega programa, naj bi oblastva občuje s strankami v zunanji službi prišla nasproti potrebam prebivalstva, toda ta, v obstoječih naredbah utemeljena, in v praksi več ali manj uporabljena jezikovna navada se krha in se načrtoma opušča; viden je pravi obraz nemškega državnega jezika, to je germanizacije notranje in zunanje službe in izpodrinjenje slovenskega uradniškega življa v posmeh na naše zapisane pravice, na prejšnjo prakso in na škodo prebivalstvu. Naš narod je požrtvovalno dal domovini krvavi davek, ali svojih jezikovnih pravic in jezikovnih potreb, svojesamobitnosti in s trudom pridobljene kulture, svojo zemljo in svoje sinove v državni službi hoče proti takemu zatiranju nič manj braniti, kakor skupno domovino proti zunanemu sovražniku; pravico hoče iskati v svojem jeziku, gojiti svojo samobitnost in braniti to naravno pravico do skrajnosti.

Vsled tega preganjanja se je polastila celega slovenskega naroda grenka srditost; oblastva pa so skrbno zaprla ventile, pri katerih bi moglo dobiti zraka to ogorčenje. Pritožbe ostajajo nerešene, če ne postanejo povod za nova preganjanja pritožnika; svobodno izražanje mnenja je kakor ob sebi umljivo podvezano, slovenskemu časopisju zamašena usta, cenzura je slavila prave orgije nebrzdčnosti in ne-spametnosti. Na drugi strani pa smejo nemškonacionalni listi po poljubnosti kršiti zapovedani „Burgfrieden“ in z umazanostjo in z blatom obmetavati slovenski narod, ki se ne more braniti. Najnedolžnejše članke, ponafiske povsem neizpodtikljivih vesti ne pušča cenzura na dan, dočim je nemškonacionalnemu časopisju dovoljeno vsako posplošeno sumničnje slovenskega ljudstva. Lojalitetne izjave slovenskega naroda so bile ponovno po načrtu zamolčane, patriotične organizacije zlasti ob mejah našega jezikovnega ozemlja izročene našim narodnim sovražnikom in naši zastopniki iz njih s pristudenjem izrihjeni; ostala nam je le ona pravica — žrtvovati kri in imetje. Naši narodni nasprotniki bogate z eraričnimi dajatvami, naš narod pa obubožava, obremenjen je neprimerno težko z rekvizicijami in z vojnimi dajatvami, cela kronovina (Goriška) je zapadla opustošenju, celo naše ozemlje je pridruženo vojnemu torišču in nosi neposredno bremena vojne.

Z obžalovanjem moramo pribiti, da so vojaška mesta sokriva popisanih razmer. Mestoma in časoma so strgala našo politično upravo popolnoma in postavila na odgovornosti polna mesta, zlasti K — mesta osebe, pri katerih se grozno nepoznanje naših razmer družijo z vcepljenimi predsodki proti našemu narodu. Vojaška mesta zajemajo svoje informacije o naših deželah iz temnih, že vnaprej sovražnih virov. S kratkim sklicevanjem na vojno stanje se odpravi vsaka še tako utemeljena pritožba in se utemelji vsaka še tako trda odredba, ne da bi se mnogo vprašalo po postavi, pravici in primernosti.

To so le najpovršnejši obrisi dejanskih naših razmer na jugu monarhije

Vseh slojev slovenskega naroda se je polastila brezmejna srditost proti oblastnikom in povzročiteljem teh razmer; nevolje proti temu trpljenju ne bodo premagali še poznejši rodovi, ker presega še največjo silo slovenskega naroda ob času turških vojn in francoskih časov po zavratnosti, brezobzirnosti in nečlovečnosti.

Vprašamo celokupno vlado:

Ali more vlada te brezzakonite razmere v slovenskih deželah opravičiti in je-li pripravljena, takoj obnoviti ustavnost in narediti konec narodnemu in gospodarskemu zatiranju Slovencev?

Boj za vojne cilje.

Svetovna borba divja naprej. S tekočimi leti niso odtekle sile, ki so jo razvnele ter jo vzdržujejo, temveč nasprotno ji pritekajo vedno nove sile, čim dalje traja. Wilson je nedavno pred svetom svečano obljubil, da bo Amerika skrbela za ta dotok človeških in materialnih sil, dokler ne bo strt pruski militarizem ter bodo na vsem svetu zavladala čista demokratska načela.

Ta sedaj še pričakovani dotok človeških in drugih sil, ki je z vstopom Amerike v svetovno vojno ojačil zavest in moč četverosporazuma tudi v vojaškem oziru, je razlog, da Anglija noče nič prav slišati o kaki reviziji svojih vojnih ciljev proti Nemčiji. In za to gre pred vsem v tej svetovni borbi: ali zmaga nemško ali anglosaksonsko pleme. Revolucionarna ruska vlada bi sicer rada s svojo mirovno formulo: mir brez zemeljskih pridobitev in odškodnin, v četverosporazumovih krogih omilila zahteve, ki jih vsebujejo angleški in ameriški vojni cilji. Toda doslej še ni imela vidnega uspeha. Nasprotno je

od Wilsona dobila poduk, kako naj razlaga lastno formulo. Francija je napram ruski formuli izjavila, da bi francoska zasedba Alzacije in Lotaringije ne bila aneksija, temveč le restitucija (povračilo), katero zahteva pravičnost in zgodovina. Ta vojni cilj je tudi sprejela francoska socialna demokracija, bočisi vladna bočisi vladi nasprotna. Tudi tista struja francoskih socialnih demokratov, ki simpatizira s štokholmskimi mirovnimi stremljenji, je sprejela francosko zahtevo po vrnitvi Alzacije kot svojo mirovno zahtevo.

Avstro-ogrška vlada se je pridružila tej ruski formuli. Nemčija se je dolgo obotavljala, nedavno pa se je tudi izjavila za to formulo, toda samo napram Rusiji, ne pa tudi napram njenim zaveznikom. V tej pripravljenosti in naklonjenosti je vključena želja po posebnem miru z Rusijo.

In res je bila v zadnjih dneh Rusiji že tudi stavljena mirovna ponudba. Eden izmed sedem švicarskih zveznih svetnikov, ki tvorijo švicarsko vlado, Hoffmann, predstojnik oddelka za zunanje zadeve (torej nekak švicarski zunanji minister), je po švicarskem socialnodemokratskem narodnem svetniku Grimmu iz Berna, ki se je mudil tiste dni v Petrogradu, posredoval za mir med Nemčijo in Rusijo. Spročil je namreč švicarskemu poslaništvu v Petrogradu, da Nemčija ne bo začela nove ofenzive, dokler je z Rusijo mogoča mirna poravnava. Nemčija želi skleniti z Rusijo za obe strani časten mir z bodočimi ozkimi trgovskimi in gospodarskimi zvezami, s finančno podporo za obnovitev Rusije, z neposeganjem v ruske notranje razmere, s prijateljskim sporazumom glede Poljske, Litvanske in Kurlandske, pri čemer se Rusija zaveže, da Avstriji vrne zasedeno ozemlje. Nemčija ne zahteva ozemelj, da bi se povečala ali pomnožila svojo politično in gospodarsko moč. Ta brzoiavka pa je bila prestrežena in ruska vlada jo je čala objaviti. Posledica je bila, da je Hoffmann odstopil kot zvezni svetnik, ker noče Svice spravljati na sum, da je zapustila nevtralnost v priloz Nemčiji, in da je ruska vlada švicarskega socialdemokratskega narodnega svetnika Grimma dala izgnati iz Rusije.

Ta ponesrečeni mirovni poizkus je dokaz za to, da sedanja ruska vlada, v kateri imajo socialisti veliko večino, noče nič slišati o kakem posebnem miru z Nemčijo. V tem je v popolnem soglasju z dūmo, ki je v tajni seji sklenila, da bi bil posebni mir ali nadaljna nedelavnost na fronti izdajstvo napram zaveznikom. Duma zahteva takojšnjo ofenzivo za zavarovanje in vzdržanje pridobljene svobode.

Isti duh tudi prevladuje v delavsko-vojaškem svetu. Sredi junija se je namreč v Petrogradu sešel glavni in občni zbor tega sveta. Minister socialist Tzerestelli je na tem zborovanju izjavil, da bi po mnenju začasne ruske vlade najhujši dogodek v boju za mir bil posebni mir z Nemčijo, ker bi tak mir uničil pridobitve ruske revolucije ter bi bil usoden za mednarodno demokracijo. Poseben mir je torej skoro nemogoč. Takšen mir bi Rusijo potegnil v nov boj ob strani germanske koalicije. Ruska vlada se trudi za konferenco med zavezniki, katera bi naj preuredila pogodbe; toda izvzeta je londonska pogodba, katera zavezuje zaveznike, da ne smejo skleniti posebnega miru.

Sicer pa vsenemškimi krogom tak odpovedni mir (Verzichtfrieden) z Rusijo nikakor ni po godu. V Nemčiji vlada v tem oziru huda agitacija, kakor že smo razpravljali o tem v eni zadnjih števil. Ta agitacija sega tudi v Avstrijo. Tropski list „Deutsche Wehr“ piše, da bi bila posledica takega miru z Rusijo, da bi neoslabljen Rusija ostala bolj ko prej opora in up vseslovanske misli v Avstriji in razdelitve naše domovine ter bi nas s svojim neizdržnim ljudskim materialom mogla še uspešneje nego dosejati napasti. Prebivalstveno razmerje med Rusijo in Nemčijo je danes 177 milijonov : 68 milijonov, leta 2000 pa bo pri dosedanem pomnoževanju 300 milijonov : 90 milijonov. Ob koncu tega stoletja more torej Rusija zbrati vojsko, ki je triinpolkrat večja kot nemška. Le močna zavarovanja na vzvodu nas morejo obvarovati, da nas ne utlači ta ogromna država. Te besede navaja in jim pritrjuje „Marburger Zeitung“ dne 21. junija t. l. Kajpada stavijo vsenemški krogi svoje upanje na skorajšnji mir, ki ga bodo izsilili nemški podmorski čolni. Bodočnost bo pokazala, v koliko je to upanje utemeljeno.

Tako torej vlada vsepovsodi boj: na bojišču krvavi boj za mir, ki je cilj in namen vsake vojske; v zaledju pa nekrvavi boj za mirovne pogoje, ki bi naj prinesli časten in hasnovit mir.

Državni zbor.

Proračunski odsek.

Proračunski odsek je imel dne 19. junija, ob 9. uri dopoldne pod predsedstvom dr. Sylvestra sejo. Poročevalec dr. Steinwender je priporočal, naj se dovoli proračunski provizorij za dobo štirih mesecev. Nato je poročal finančni minister dr. pl. Spitzmüller. Finančni del poročila finančnega ministra je bil proglašen za zaupen. Nato predlaga dr. pl. Spitzmüller po naročilu ministrskega predsednika, naj se vsled ministrske krize proračunski odsek čeprav za kratek čas odgodi.

V sredo, dne 20. junija, se je razprava nadaljevala. Poročevalec dr. Steinwender je predlagal nekatere spremembe, med drugimi je stavil ta predlog: Vlada je upravičena, da si s kreditnimi operacijami, pri katerih pa so izključene nerazdolžive rente, priskrbi sredstva za pokritje po vojni povzročenih izrednih stroškov za dobo od 1. julija do 31. oktobra 1917, kakor tudi za pokritje državnih izdatkov, ki niso kriti z državnimi dohodki, v upravnem letu 1916-1917. Rumun dr. pl. Onciul pričakuje, da se bode ministrska kriza rešila, ako se vlada parlamentarizira. Nemški poslanec dr. D'Elvert je nasprotoval načrtu, da bi se zdaj sestavil kabinet parlamentarev. Nadalje je dr. D'Elvert govoril za kolikor mogoče hitro odplačilo vojnih dolgov. Zavzemal se je za premoženjski davek, za večje naklade na dedščine, za znižanje cen kmetskim pridelkom in za varstvo trgovcev. Češki socialdemokrat Tusar je izjavil, da še sedanji čas ni zrel za sestavo parlamentarnega ministrstva. Češki Svaz bo glasoval proti proračunu. Finančni minister dr. pl. Spitzmüller je podal potem podrobno poročilo o posameznih točkah proračuna. Ali je naj začasni proračun šestmesečni, ali pa, kakor predlaga poslanec Steinwender, štirimesečni, je deloma politično vprašanje, o katerem se še zdaj ne more zavzeti pravega stališča. Kar se dostaje najvišje postavke 6 milijard K za kreditne operacije, je treba pomisliti, da tukaj ne gre samo za pokritje vojnih izdatkov, marveč tudi za izdatke vojnega skrbstva. Če bodo torej vojaški izdatki narasli, bo pa se moralo manj porabiti za vojno skrbstvo. Torej je čim višja postavka ne toliko v interesu vlade, kakor v interesu ljudstva. Kar se tiče novih davkov, bo prilika o tem govoriti, ko se bo predložil novi davek in vojne dobičke. Po Spitzmüllerju je govorilo več poslancev, med njimi češko-katoliški poslanec Kadlec, ki je izražal željo ljudstva po miru. Govornik je kritiziral delovanje raznih vojnih central, pritoževal se je, da kljub cesarjevemu povelju 50letnih črnovojnikov ne pustijo domov. Nadalje je zahteval, naj se jezikovni odlok železniškega ministrstva z dne 5. jul. 1915 prekliče in izdajo predpisi, ki bodo odgovarjali državnim osnovnim zakonom. Govorili so še Rusin Romančuk, Italijan Pittoni, minister Handel in Poljak Kolischer. Nato se je obravnava prekinila.

V četrtkovi seji proračunskega odseka je predsednik dr. Sylvester naznanil, da bo po novem poslovniku proračunski provizorij, ako se do 4. ure popoldne ne bo moglo vršiti glasovanje, odkazal zbornici, kar se je tudi zgodilo, ker odsek do določene ure radi velikega števila govornikov ni končal razprave. Proračun torej gre iz proračunskega odseka brez glasovanja v plenum državne zbornice. Debate sta se v odseku udeležila jugoslovanska poslanca Biankini in Jarč. Biankini je zahteval, naj se osvobodijo vse internirane in konfirirane in naj se jih pošlje domov. Jarč pa je vložil celo vrsto gospodarskih resolucij in je končno izjavil, da bodo Jugoslavi storili vse, da omogočijo delazmožnost zbornice.

Seja načelnikov.

Po seji proračunskega odseka so se sestali klubovi načelniki. Predsednik dr. Gross je izjavil, da se bo v današnji seji državne zbornice pričelo drugo čitanje začasnega proračuna. Za to čitanje so določene tri seje: v petek, soboto in ponedeljek. V ponedeljek bo glasovanje o proračunskem provizoriju. V seji dne 3. julija se bodo vršile volitve v delegacije. Po sprejetju proračuna bo zbornica sklepala o podaljšanju poslanskih mandatov do 31. decembra 1918. V ustavnem odseku se je razpravljalo o odredbah, ki jih je izdala vlada tekom vojske po § 14. Odsek bo razpravljal tudi o takih odredbah, ki pravzaprav spadajo v druge odseke. V tem odseku se je tudi sprožilo vprašanje, ali se naj vrše nadomestne volitve za mandate, ki so brez poslancev. Nemci zahtevajo, naj se vršijo volitve za vse proste mandate; poslanec Wanek pa je napovedal predlog, da se naj razpišejo volitve samo v tistih okrajih, kjer so poslanci odmrli.

Italijanska zbornica.

V sredo, dne 20. junija, se je zopet otvorila italijanska državna zbornica. Po uvodnem govoru ministrskega predsednika Bosellija je govoril zunanji minister Sonnino. Dve veliki dejstvi, tako je izvajal, sedaj obvladujeta mednarodni položaj, vstop Severne Amerike v svetovno borbo in pa ruska revolucija. V tem, da se Zedinjene države tudi udeležijo vojske zoper Nemčijo, spozna Italija slovesno potrditev svoje postopanja. Kar se dostaje Rusije, zasleduje italijanski narod in parlament razne, menjajoče se dogodke v Rusiji z zanimanjem in bojaznijo. Za Rusijo je najgotovjša obramba notranje prostosti in neodvisnosti utemeljena na edinstvo z zavezniki in na vstrajno nadaljevanje vojske. Rumunija se pripravljala na protiidarec, ki ga spremljajo vroče želje italijanskega ljudstva. H glavnim točkam, ki se bodo zahtevale za bodoči mir, spada vpostavitve Belgije, Srbije in Črnogore. Cilj svetovne vojske je osvoboditev stiskanih narodnosti. Poljska se mora osvoboditi in zediniti. Kar se dostaje Albanije, nima Italija drugega namena, kakor da jo brani zoper vmešavanje in zasledovanje tretje vlasti. Naravnostna in varna posest Valone in okolice je tesno združena s splo-

Šno oblastjo Jadranskega morja, ki je za Italijo življenjsko vprašanje. Po sklepu miru si bodo Albanci sami uredili svoje notranje politične in gospodarske razmere.

Na bojiščih.

Na italijanskem bojišču je zaznamovati zadnje čini večje boje v ozemlju Sedem občin. Dne 19. junija so namreč Lahi po 24urni artilerijski pripravi pričeli z velikim napadom italijanske pehote. Posebno na severnem krilu, t. j. na gori Monte Forno in pri Cima Dieci, so bile naše postojanke izpostavljene hudemu navalu. Vsi sovražni navali so se zrušili v naši krčeviti obrambi. Samo pri gori Cima Dieci (južno od mesteca Borgo v Suganski dolini) so Lahi prodrli nekaj sto korakov naprej, kar pa položaja popolnoma nič ne spremeni. Drugi dan, dne 20. junija, je bilo zopet mirno. Sicer pa na celi fronti nič posebnega.

Ruska in rumunska armada se baje pripravljata na novo ofenzivo. Ali pa sta ti dve armadi res tudi zmožni pričeti z ofenzivo, je drugo vprašanje. Angleži in Francozi so sicer poslali Rusom na pomoč mnogo častnikov in vojnega gradiva, a to še menda ne bo zadostovalo. Naši so na sovražne navale dobro pripravljeni. Do sedaj se Rusi omejujejo na pomnoženo artilerijsko delovanje.

Na macedonskem bojišču so ob reki Strumi v dolini med jezeroma Butkovo in Tahino zasedli Bolgari 4 vasi, katere so morali Angleži in Francozi prepustiti Bolgarom. Ker so začele v Sarraillovi armadi razsajati razne nalezljive bolezni, nameravajo izpopolniti Sarraillovo armado s 45.000 možmi črncev iz Afrike.

Od belgijske morske obali do fronte pri Arrasu ostri artilerijski boji. V Pikardiji in v vzhodni Champagni hudi boji pri Soissons in v Argonih, kjer so bili vsi francoski sunki odbiti. Po poročilih iz Pariza se bo pričela nova velika poletna četrerosporazumova ofenziva na francoskem bojišču takoj, kakor hitro bo Amerika poslala začastno število čet na francosko bojišče. V ameriških pristaniščih je baje čez 1000 velikih parnikov zasidranih za prevajanje čet in municije iz Amerike v Evropo. Pritisk Amerike na nevtralec je vedno hujši. Amerika je naznanila Norveški, da bo izvoz žita iz Amerike na Norveško tako dolgo ustavljen, dokler ne bo Norveška pretrgala vse zveze z Nemčijo. Nemški podmorski čolni so v mesecu maju potopili 869.000 ton sovražnih lađij.

Na turških bojiščih večji boji pri mestecu Kermansah ob turško-perzijski meji, kjer se je baje Turkom posrečilo predreti rusko fronto. — Na ostalih turških bojiščih nobenih važnejših vojnih dogodkov.

Napad na grškega kralja.

Dne 19. junija je bil grški kralj Konstantin, ki je po svoji odpovedi odpotoval iz Grčije preko Italije v Švico, v obmejnem švicarskem mestu Lugano napaden. Udeležil se je v družbi nekaterih oseb koncerta. Nekateri ljudje so pri tem kralja izžvižgali. Prišlo je celo do resnih spopadov. Kralj je hotel nato oditi v svoj hotel, a nahujskana množica ga je zasledovala, tako da je bil kralj primoran bežati v bližnjo kavarno, iz katere je potem po stranskem potu, zastražen od vojaštva, prišel v hotel. Radi tega neljubega dogodka so drugi dan zaprli nekega Italijana, ki je baje organiziral ta grđ napad.

Politične vesti.

O sodelovanju strank v narodnih vprašanjih. »Slov. Narod« poroča: Na podlagi naročila in storjenih sklepov zaupnikov Narodne stranke na Štajerskem je predsednik izvrševalnega odbora zagotovil predsedniku Jugoslovanskega kluba v državnem zboru podane državnopravne izjave. Z dopisom 15. junija je predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec vzel zgoraj označeni sklep zaupnikov Narodne stranke na znanje, rekoč: V imenu Jugoslovanskega kluba se Vam in Narodni stranki zahvaljujem za izražene želje in za zagotovilo podpore.

Stališče hrvatsko-srbske koalicije nasproti Eszterhazyju. Iz krogov hrvatsko-srbske koalicije se poroča, da so zavzeli njeni zastopniki na posvetu z ministrskim predsednikom grofom Moricem Esterhazyjem sledeče stališče: Ker na Hrvatskem in v Slavoniji zdaj ni krize, ker ban in deželna vlada nista odstopila radi hrvatske notranje politike, marveč radi solidarnosti z ogrskim ministrskim predsednikom, srbsko-hrvatska koalicija ne name-rava izpremeniti hrvatske politike in to tem manj, ker je temelj nadaljevanju dosedanje smeri na Hrvatskem zagotovljen v trdno strnjeni večini sabora: Sodelovanje z opozicionalnimi nagodbo odklanjajočimi strankami hrvatsko-srbska koalicija kot nagodbena stranka načelno odklanja. Isto stališče bodo zavzeli tudi zastopniki unionistov v saboru. — Hrvatsko-srbska koalicija torej zopet ponižno klanja — Madžarom.

Dr. Milan Šufraj, profesor v Zagrebu, bo baje imenovan za državnega tajnika v hrvatskem ministrstvu.

O sprejemu hrvatskih strank. O sprejemu zastopnikov hrvatskih strank pri ministrskem predsedniku grofu Eszterhazyju pišejo zagrebške »Novine«: »Posve je razumljivo, da je vladina večina pošla u Budimpeštu, ali nikako se ne da shvatiti, što je radikalna opozicija imala raditi u Pešti. Ili se možda radi o trializmu, o ukinuću nagode s Madžarima, o financijalnoj samostalnosti, o velikim reformama za naš seljački narod? Ne, o svemu se tomu nije radilo, nego o vladi i zato je trebalo konferirati. Starčevićeva je stranka prava dobro učinila, da nije išla u Budimpeštu. Šta ćemo mi moljakati Madžare? Naši se narodni idejali moraju ostvariti složnim radom prema deklaraciji naših poslanika u carevinskom vijeću i u hrvatskom saboru, pa se dogodilo što mu drago.« — Mi se popolnoma strinjamo s tem stališčem. Hrvati nimajo od Madžarov ničesar pričakovati. Stremljenje ogrske politike, pa naj jo vodi Tisza ali Eszterhazy, je da loči Hrvate od ostalih Slovanov in nas tako oslabi. Naš program pa je prejkoslej: Hrvati in Slovenci moramo skupaj! V vzajemnosti je moč!

Reški guverner odstopil. Guverner v Reki, grof Wickenburg, velik prijatelj Ogrov, Nemcev in Italijanov, je odstopil.

Nove volitve na Ogrskem? »Az Est« poroča, da baje ima ogrska vlada v rokah pooblastilo, da takoj razpiše nove volitve, če bi pri rešitvi vprašanja v preosnovi volilnega reda nastale kake težave.

Zahteve dunajskih žensk. Katoliška ženska organizacija za Nizje-Avstrijsko je po podrobnem posvetovanju poslala županu dr. Weisskirchnerju sledeče zahteve: 1. Ženske se naj voli v razne dobrodelne odbore, 2. ženskam se naj da aktivna in pasivna volilna pravica v mestni svet. Ženske naj se ne uvrsti v dosedanje volilne razrede, ampak se naj za nje ustanovi peti volilni razred, v katerem bodo imele določeno število mandatov. Za ta ženski razred se naj upelje proporc in volilna dolžnost.

Večletna zaporna kazen za dr. Friderika Adlerja. Berolinski »Vorwärts« poroča: Kakor se nam brzojavno sporoča, se nad Friderikom Adlerjem izrečena smrtna obsodba ne izvrši. Sodni dvor je takoj po proglasu obsodbe vložil na najvišji sodni dvor predlog, v katerem se zahteva, da se smrtna obsodba izpremeni v večletno zaporno kazen. Takemu predlogu se zmerom ugodi, tako da se o izvršitvi smrtne kazni ne more več govoriti. Kakor znano, je petrograjski delavsko-vojaški svet naslovil na socialiste osrednjih vlasti oklic, v katerem so se pozivljali, naj povzročajo gibanje, da se prepreči usmrtitev Friderika Adlerja.

Na Španskem vlada veliki nered. V mnogih pokrajinah so izbruhnili resni nemiri. Ministrstvo je pooblastilo ministrskega predsednika, naj začasno razveljavi ustavo.

Kitajski parlament razpuščen. Predsednik kitajske ljudovlade je odredil razpust parlamenta.

Ministrski predsednik Wutingfang pa se brani podpisati tozadevni odlok. Wutingfang je prosil, naj se ga odpusti iz ministrske službe.

Tedenske novice.

Spominska plošča v Sarajevu. V Sarajevu so na prostoru, kjer sta bila umorjena nadvojvoda Franc Ferdinand in njegova soproga, vzdali veliko spominsko ploščo, na kateri je ta-le napis: »Nadvojvoda Franc Ferdinand in Njegova soproga vojvodinja Zofija pl. Hohenberg sta na tem prostoru dne 28. junija 1914 darovala svoje življenje in kri za Boga in domovino.«

Zaroka cesarjevega brata. S cesarjevim dovoljenjem se je zaročil nadvojvoda Maks z drugo hčerko prvega najvišjega dvornega mojstra princa Konrada Hohenlohe-Schillingsfürst, princezinjo Franciško, ki ima že po svojem rodu pravice članov bivših državnostanovskih vladarskih rodbin. Nadvojvoda Maks je bil rojen 13. aprila 1895 kot drugi sin nadvojvodinje Marije Jožefe. Princezinja Franciška Hohenlohe je rojena 21. junija 1897.

Metropolit grof Szeptycki na poti domov. Ukrajinskim listom poročajo iz Stockholma, da je metropolit grof Szeptycki že prišel čez rusko mejo in se vrača domov. »Gazeta Polska« poroča, da bo metropolit postal kardinal.

Duhovniška vest. C. g. Maks Ašič, provizor pri Spodnji Sv. Kungoti, je prestavljen za prvega kaplana k Sv. Petru pri Radgoni. — C. g. Franc Toplak, kaplan v Središču, je prestavljen v St. Ilj pod Turjakom.

Kateri zvonovi se bodo pustili? C. kr. deželni konzervatorski urad v Gradcu je dne 18. junija obvestil č. g. dr. Stegenška v Mariboru na njegovo vlogo glede oddaje cerkvenih zvonov, da se bo po poročilu ministrstva za uk in bogočastje vsaki cerkvi, ki nima umetniško ali zgodovinsko-važnih zvonov, zadržal pustil najmanjši zvon.

Iz finančne službe. Finančni nadkomisar 2. razreda v Mariboru, g. Martin Voh, je imenovan za finančnega nadkomisarja 1. razreda. Finančni tajnik v Mariboru, dr. Ferdinand Oplustil, je imenovan za finančnega svetnika v okrožju deželnega finančnega ravnateljstva za Primorsko. Dr. Oplustil je novi protestant in član prezbiterstva mariborske protestantske cerkvene občine.

Občni zbor »Svete vojske.« V nedeljo, dne 24. junija, bo v St. Ilju v Slov. gor. občni zbor »Svete vojske.« Na dnevnem redu je petje, deklamacije, govor o najvažnejših nalogah po vojski, poročilo o društvenem delovanju, volitev odbora in poljubni predlogi. Zborovanje se vrši v »Slov. Domu« popoldne po večernicah.

Zavedna Čehinja. Vdova Antonija Mibralova v Pragi je v svoji oporoki zapustila češki »Šolski Matici« 75.000 K.

Odlični uspeh slovenskega pianista v Pragi. Iz Prage poročajo: Na glasbenem večeru, ki ga je priredil ob sklepu šolskega leta praški konservatorij, je nastopil tudi Slovenec g. Ciril Ličar, absolvent tega svetovnoznanega glasbenega zavoda, učenec profesorja K. Hoffmeistra. Gospod Ličar je vzbujal že pred leti v Ljubljani kot gojenec »Glasbene Matice« na njenih javnih produkcijah opravičeno pozornost. A od tedaj se je na praškem konservatoriju seveda še vsestransko izpopolnil. Na omenjenem glasbenem večeru je igral grandiozno, tehnično pa zelo težavno »sonato eroico« odličnega češkega komponista Vitezslava Nováka. Izvršil je svojo nelahko nalogo mojstrsko kar se tiče tehnične strani in sijajno kar se tiče glasbene interpretacije, tako da so prišle vse lepote tega krasnega glasbenega umotvora do popolne veljave. Tako more igrati le resničen klavirski umetnik. Gospod Ličar je žel seveda za svoje igranje splošno odobravanje občinstva, ki je do zadnjega kotička polnilo veliko rudolfinsko dvorano. Prav pristrčno mu je pa še posebej čestital k imenitnemu uspehu navzoči komponist sam in mu izrazil svoje posebno zadovoljstvo in svoje popolno priznanje. Iz referatov, ki so jih prinesli praški listi, samo dva značilnejša odlomka: »V prvi vrsti naj omenimo Cirila Ličarja, ki je znal tolmačiti jasno in tehtno in z mogočno energijo »sonato eroico« mojstra V. Nováka, katera stavlja tehnika prav tako kakor interpretira pred nenavadne naloge.« — »Gospod Ciril Ličar je podal z imenitno Novákov »sonato eroico« nekaj prvovrstnega, enako odličnega, ker se tiče izraza in strastipolne mogočnosti.« — Te ocene so tem večjega pomena, ker je znano, kako razvajeno je pra-

sko občinstvo v glasbenem oziru in kako varčna praska umetniška kritika s priznanjem. Mlademu, simpaticnemu slovenskemu pianistu pristrčne čestitke! Z. v »Sl. N.«

Prevažanje mrličev po železnici je vojaška oblast za čas od 1. junija do 1. oktobra iz sanitarnih ozirih prepovedala. To velja za operacijsko in etapno ozemlje in za mrličev vojakov. Enako je c. kr. deželna vlada za omenjeni čas prepovedala prepeljavanje mrličev civilnih oseb.

Za pojasnila o ranjenih ali obolelih vojaških osebah naj se vsakdo obrne edinole na ta-le naslov: »Auskunfts-bureau der österreichischen Gesellschaft vom Roten Kreuze, Wien VI., Dreihuf-eisengasse 4 (Kriegsschule).«

Slovenska Straža — kje si? Družba sv. Cirila za Istro dobro deluje tudi v vojnem času. Od vseh strani prihajajo darovi za družbo. Tako so čarovali zadnji mesec med drugimi »Primorske Novine« (zbirko) 1000 K, Častniški zbor 1-26. domobranskega bataljona 1000 K, »Novine« 691 K, tvrdka Solo dohodek vžigalic 2587 K 20 v, profesor Spinčič dar trgovea Bogdanoviča 1000 K, Croatia 200 K, legat + Serafine Križ 4500 K, dr. Dulibič zbirko v čast dr. Mile Starčevića 500 K, občina Sisak 200 K, legat + J. Jakova 2000 K itd. Tako delajo bratje Hrvatje za svojo obrambno družbo. In mi? Na Kranjskem se strujari in se razbijajo vseslovenske organizacije. Majhni ljudje v velikem času.

Za Dijaško kuhinjo v Mariboru. Namesto venca na grob umrle usmiljene sestre Magdalene Fides Šiško je darovala Liza Šiško v Gradcu 10 K za Dijaško kuhinjo v Mariboru.

Vspreh premogarjev. Premogarji v Trbovljah, Hrastniku in Ojstrem so dosegli poravnavo z lastništvom teh premogokopov. Po tem dogovoru dobe premogarji 40% več plače kakor doslej in od teh plač 20% draginjske doklade. Vojna draginjska doklada bo znašala za vsakega uslužbenca 12 v, za vsako neuslužbeno ženo 50 v, za vsakega otroka do 14 let, tudi če je nezakonski, 25 v, za vsakega vdovca z 1 otrokom 1 K 75 v, za vsakega daljnega otroka 25 v. Plače se bodo izplačevale vsakih 14 dni. Od 1. julija se bo iz rudniških skladišč prodajalo blago po lastni ceni proti gotovemu plačilu. Delavci določijo Elana za nadzorstvo poslovanja konsumnih skladišč. Vsak delavec lahko dobi 50 K predujma, da si uredi nakupovanje za gotov denar. — Pričakovati je, da se take ugodnosti dovolijo tudi premogarjem v Saleški dolini in drugod na Stajerskem.

Slovinci v Nemčiji. Slovensko društvo sv. Barbare v Hambornu v Nemčiji je podpisalo 200 K šestlega avstrijskega vojnega posojila.

Uradni dnevi mariborskega okrajnega sodišča bodo: V pondeljek, dne 25. junija, pri Sv. Lovrenou nad Mariborom, v četrtek, dne 5. julija, pri Sv. Jakobu v Slov. gor. in v pondeljek, dne 15. julija pri Gornji Sv. Kungoti. Stranke, ki imajo kak opravak na sodnihi, se lahko zglasijo na teh uradnih dnevih, da si prihranijo pot v mesto.

Oddaja trafike v Mariboru. Tobačna trafika v Mariboru, Tegetthoffova cesta št. 77, se na novo odda. Dohodek 2402 K 75 v. Vadij 240 K. Ponudbe do dne 3. julija ob 10. uri dopoldne, pri predstojniku c. kr. okrajnega finančnega ravnateljstva v Mariboru, kjer se dobi tudi natančnejših pojasnil.

„Gradivo za govore o cerkvenem zedinjenju je naslov 48 strani broječi knjižici, katero je izdalo Apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem Device Marije. Knjižica se dobiva pri Apostolstvu sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Gospodarske novice.

Pospešitev pomladanske setve v mariborskem okraju. »Slov. N.« poroča: »Posestniki v mariborskem okraju so se potom okrajnega glavarstva priglasili za ječmen za seme, ki se jim je tudi nakazal po 60 v 1 kg. Dva dni na to pa je bil v nekaterih občinah isti ječmen in sicer 20% zopet rekviriran za seno 28 v 1 kg! Kam je šel ta prvotno za setev namenjeni ječmen? Kdo je vtaknil mastni dobiček v žep? Zahtevamo od gospoda okrajnega glavarja pojasnila.«

Oblast, potegni se za nas! Iz mariborskega okraja se nam piše: Mnogi smo morali letos spomladi podorati zimsko žito, ker „ga je zima vzela.“ Vsejali smo jaro pšenico, ječmen in oves. In te nam je vzela suša. Oves v suhih legah in v težki ilovnati zemlji se popolnoma suši, ječmen in pšenica pa še semena ne bosta dala. Najbolje bi bilo, ako bi se te setve zopet podorale in vsejalo proso ali ajdo. A okrajno glavarstvo, ki bi bilo dolžno nam preskrbeti

semensko proso in ajdo, se ne zmeni za naše prošnje ali pa nas „odviža“ s praznimi obljubami, „da bomo dobili.“ Slišim, da po kmetskih mlinih rekvirirajo ajdo. Zakaj pa se jemlje ajda samo v kmetskih mlinih, zakaj tudi ne v velikih mlinih milijonarjev Franz in Scherbauma? Bojim se tudi, da od rekvirirane ajde kmetje ne bomo mnogo dobili. Kaj nam je storiti? Odgovor: Oblast se bo na Vaše gotovo opravičene želje in zahteve sigurno ozirala in Vam oskrbela dovolj semenske ajde. Bati se je samo, da bo po starem uradniškem načinu vsa zadeva šla iz pisarne v pisarno, iz roke enega uradnika v roko drugega in da bo ajda došla kmetu v roke še le tedaj, ko bo že prepozno. Svetujemo, da odločno z ekspresnimi pismi zahtevate od okrajnega glavarstva, naj Vam takoj preskrbi dovolj semenske ajde. Občinski žetveni komisarji naj poročajo, koliko ajde se bo približno potrebovalo v občini. Prosimo Vas, da nam poročate, ali ste dobili kaj ajde ali ne.

Vprašanje. Kmet z Dravskega polja nam piše: Mi kmetje smo morali tekom leta najmanj štirikrat oddajati žito in druga živila. Čudno pa se nam zdi, zakaj Scherbaum s svojih posestev v Šmiklavžu, Rogozi itd. ni oddal dosedaj nič žita. Župan popiše zaloge žita in izkaže se, da bi moral Scherbaum s kmeti vred oddati v občini žito, a dosedaj se še to ni zgodilo. Vprašam glavarstvo, kako je s to zadevo. — Dostavek uredništva: Upamo, da bo glavarstvo stvar razjasnilo, da kmetje ne bodo ozlovoljeni.

Novo žitne cene na Ogrskem. Žitne cene na Ogrskem se od avstrijskih cen zelo razločujejo. Za pšenico je določena najvišja cena 49 K 50 v do 50 K za 100 kg. L. 1916 je bila najvišja cena 42 K. V enakem sorazmerju se bodo zvišale cene tudi za druge žitne vrste. Tudi cena za moko, posebno za finejšo se bo zvišala.

Naklada na vinski davek. Deželni urad za odmero vinske naklade zelo nepravilno predpisuje deželno vinsko naklado. Kdor je naznanil n. pr. 100 l vina za domačo rabo in ga res nima več v kleti, se mu predpiše kratkomalo naklada za 900 in še več litrov vina. Ker se od vseh strani poroča o enakih nerednostih, pozivamo vse tiste vinogradnike, ki se jim je v tem oziru godila krivica, naj se obrnejo takoj na deželnega odbornika dr. K. Verstovskega v Mariboru, da stori potrebne korake proti takemu postopanju. Navedejo se naj natančni podatki.

Suša, Cesarska namestnija nam piše, da morajo po mnogih krajih turščico in krompir ter mnoge druge rastline podorati. Namestnija priporoča, naj se v take prahe vseje ajda, proso, repa in enake rastline. Če bo kmalu prišel dež, bo sejanje ajde velike važnosti za ljudsko prehrano!

Lesni pepel je izborno umetno gnojilo za ajdo. Naše poljske rastline kakor n. pr. žito, ajda itd. neobhodno potrebujejo za svojo rast fosforovo kislino, ki se precej enakomerno porazdeli po celi mladi rastlini, a čimbolj rastlina zori, prehaja fosforova kislina v ovetje in končno skoraj vsa v zrel plo (zrnje). Brez zadostne množine fosforove kisline v zemlji kmetijske rastline ne morejo bogato ali sploh ne obroditi in ne pleniti klenega, debelega in težkega zrnja. To vse prav posebno velja za strniščno ajdo, ki rase kratek čas in mora zato takoj v pričetku v zemlji dobiti dovolj lahko zaužitne fosforove kisline. Če naj strniščna ajda dobro obrodi, se ji mora pognojiti s fosfatnim umetnim gnojilom, najbolje s kakim superfosfatom. Pred vojno so porabili kmetovalci na Kranjskem samo za strniščno ajdo na leto kakih 200 vagonov superfosfata. Superfosfata pa letos ne bo in če ne bo ajdi pognojeno s fosforovo kislino, ne bo bogatega pridelka, če bo tudi vreme ugodno, in ne bo toliko škodljive zgodnje slane. Kaj je torej storiti? Poiskati nadomestilo za superfosfat. Izborno in enakovredno nadomestilo za superfosfat pri gnojenju ajdi je pepel od lesa. Pepel od premoga ni o gnojilo sploh nič vreden. Pepel lesa od listnaga drevja ima v sebi 3% fosforove kisline in 10% kalija, pepel lesa od iglastega drevja ima v sebi 2% fosforove kisline in 6% kalija. Pri gnojenju ajdi bi bilo torej vzeti na oral štirikrat toliko pepela kakor superfosfata, t. j. 800 do 1200 kg. Takih množin lesnega pepela pa seveda ne bo dobiti, a kolikor se ga dobi, bo dobro došel in bo vsaka množina pridelka ajdovega zrnja znatno pomnožila in zagotovila. Vsled pomankanja superfosfata sežite pri gnojenju ajdi po pepelu iz lesa, če hočete, da Vam bo ajda obrodila, in prične takoj zbirati in iskat tak pepel že sedaj, kajti do setve ajde je samo še dva meseca. 100 kg čistega, t. j. presejanega pepela od lesa je kot umetno gnojilo z ozirom na svojo vsebino fosfore kisline in kalija vredno v primeri z današnjo ceno superfosfata in kalijevih gnojil povprečno 10 K; seveda pepel od trdega lesa (bukovega ali hrastovega) tudi še več, od mehkega lesa pa primerno manj in istotako manj nečisti pepel ene ali druge vrste. Zbirajte in iščite pepel od lesa kot izborno umetno gnojilo za letošnje setev strniščne ajde, da si zagotovite obilen pridelok, če nam Bog obvaruje ajdo pred slano!

Za lovec. Podelavanje starega svinca za strelno zrnje je tudi letos poverjeno tvrdki Simon Hofman v Plznu na Češkem.

Sadna letina.

(Dopis.)

V »Tagespošti« z dne 3. t. m. piše grof Attems o bodoči sadni letini. Zanimiv je članek v marsičem. Po vsebini je tudi vseskozi dober odgovor na razne nesmiselnosti v »Tagespošti« z dne 28. majnika. Jedro članka podajemo v naslednjem:

Leta 1908 je bilo štetje vsega sadnega drevja po Štajerskem. Takrat je bilo 7.480.180 jablan, 2.105.464 hrušk, 2.120.554 sliv (češplja), 526.897 črešenj, 300.474 orehov. Od takrat je sadno drevje seveda se še bolj razmnožilo. Skupna svota vsega sadnega drevja v deželi je znašala pred 9 leti 12.533.569 komadov. Sadja se je izvažalo v normalnih časih pri srednji letini 2500, pri prav popolni pa celo do 12000 vagonov, t. j. okroglo 100.000 ton. Kakor sadje letos kaže, je možno računati za dobro letino, ki bi dala za normalne razmere do 10.000 vagonov za izvoz. Z izvažanjem sadja letos ne bo nič ali pa zelo slaba, iz enostavnega razloga, ker ni železniškega vozovnega materiala (vagonov).

Grof Attems nadalje ve povedati, da so se glede sadja od strani vlade, oziroma prehranjevalnega urada, tudi že storili nekateri koraki, ki so pač važni, da zanje izve vsak sadjerejec. Prehranjevalni urad na Dunaju je namreč ustanovil »Vnovčevalnico za sočivje in sadje.« Naloga le-te naj bo: 1. Določiti najvišje cene pri sadju; 2. vnovčevalnica ima edina pravico k nakupovanju in izvažanju na debelo; 3. podelitev dovoljenja za nakup na debelo drugim (trgovcem s sadjem) daje istotako edinole vnovčevalnica kakor tudi izvozno dovoljenje takim trgovcem.

Če si te določbe natančneje ogledamo, vidimo, da imamo zopet enkrat nekak »urad«, ki bo določal cene in bojimo se, da jih bodo določale osebe, ki o tem niti pojma nimajo. Homatije bodo nastale — v škodo sadjerejev — že kar izpočetka. Nadalje: Sadjerejec bo moral prodajati sadje za določeno ceno, vnovčevalnica pa bo lahko prodajala sadje dalje, pri tem pa tudi imela proste roke, da sebi določa popolnoma druge, višje prodajne cene. Edino pravilno bo morda to, da raznim prekupcem ne bo možno sadja prehitro dražiti. Ker nadalje nedostajajo prometnih sredstev, bodo ostale velike množine sadja v deželi. Če računamo, da se ga porabi doma normalno le eno četrtino, bi to bilo pri dobri letini 2500 vagonov. Treba bo skrbeti za dvojno: prvič, da doma ostalo sadje ne bo morda prešlo potom vnovčevalnice v roke par veletržcem s sadjem v domačih mestih, ki bi dražili sadje na škodo sadjerejev in kupovalcem na drobno, in drugič, da se sadje vsled nemožnosti izvoza doma ne pokvari. Temu pridemo že nekoliko v okom, če poskrbimo, da se bo oni del sadja, ki ne more v svežem stanju prezimiti, pravočasno posušil, bodisi doma v domačih pečeh, bodisi v velikih sušilnicah po mestih, ki jih nameravajo napraviti letos pivovarne. Pivovarne bodo prenehale z varenjem piva in bodo uporabile svoje sušilnice za hmelj, za sušenje sadja. Ker pa bodo tudi pri tem skušale pridobiti čim možno mnogo dobička, bi se na zdelo le umestnejše, sušiti sadje doma. Saj se morejo napraviti po vseh občinah, ki količkaj goje sadjerejo, sušilne peči, ki bi služile celi občini. Priporočljivo bi to bilo tudi radi tega, ker bi se s tem izognilo prekupovanju. Posušeno sadje bi prodal sadjerejec odjemalcu naravnost, sam bi imel svoj primerni dobiček, odjemniku pa bi bila prihranjena mnogo višja cena, ki bi jo sicer moral plačati prekupcu, oziroma trgovcu, ki je sprejel suho sadje sadjerejca šele potom tovarnarja-sušilca.

Sadje v svežem kakor tudi v posušenem stanju bo igralo letos veliko prehranjevalno vlogo. Ohranimo si je doma in ukrenimo že sedaj vse v to potrebno. Slovenski Štajer je bogat na sadju. Škoda bi tudi bila, če bi se preveč sadja sprešalo za mošt-sadjevce, saj želodec že danes čisto hudo godrnja in ljubši mu je grižljaj, kakor pa mokrota.

Razne novice.

Drage goske. V Toplicah na Češkem je neka kmetica prodala gosko za 142 K. Goska je tehtala 8 kg. V tržni dvorani v Kraljevih Vinogradih v Pragi pa je bila te dni prodana goska za 160 kron.

100.000 avstrijskih trgovcev brez zasluzka. Praška trgovska in obrtna zbornica je izračunila, da se nahaja v tostranski državni polovici čez stotisoč trgovsko-naobraženih mož, ki so brez zasluzka.

Vojna posojila pred 400 leti. Ko je bil ogrski kralj Ludovik II. v bitki pri Mohaču pobit in ubit, je Fuggerjev pooblaščenec rekel angleškemu diplomatičnemu zastopniku Hacketu: »Če bi bil imel kralj Ludovik 150.000 cekinov več denarja, pa bi bil zmagal.« Povedal je resnico. Velebogataš Fugger je bil namreč ogrskemu kralju posodil le 5000 cekinov — za toliko je imel varnosti — in ni hotel več dati. Po-

sledica tega je bila, da je od kralja odpadlo mnogo velikašev in je bila bitka izgubljena. — Znano je, da je bil Karol V. izvoljen za cesarja, ker mu je ta Fugger posodil potrebne milijone. Tudi vojne cesarja Karla V. je Fugger financiral. Leta 1536 je Fugger posodil cesarju 100.000 cekinov za vojno proti francoskemu kralju Francu I. in naslednje leto še 83.000 cekinov za priprave proti Turčiji. — Ko je ta cesar začel vojno proti Saksom, si je pri trgovski hiši Welser izposodil najprej 122.447 goldinarjev in potem še 20.000 cekinov. Isto leto 1547 si je cesar zopet pri Fuggerjih izposodil 60.000 goldinarjev in pozneje v treh presledkih 280.000 goldinarjev. — Svetovnopolitičnega pomena je postala denarna moč Fuggerjev, ko je volilni knez Moric saksonski nastopil proti cesarju. Cesar je bil že bolan in je moral bežati pred sovražniki, pa mu je priskočil na hitro pomoč Anton Fugger in ga s posojilom 400.000 cekinov rešil iz obupnega položaja. — Ko je cesar Karel V. izročil vladu sinu, je bil samo za svoje španske dežele dolžan hiši Fugger nad tri milijone cekinov, za nizozemske dežele pa dva milijona goldinarjev.

Krompir ali — kavalerijo. Ravnatelj nekega urada za razdeljevanje živil na severnem Nizozemskem si je izmislil sledeče, da bi prišel do krompirja. Odposlal je več brzojavk po krompir na vladu s sledečo vsebino: Grozi stavka. Odpošljite takoj 6 železniških vozov, ali pa veliko policije, najboljša bi pač bila kavalerija. Že koj drugega dne so došli 4 železniški vozovi, napolnjeni s krompirjem, dva vozova so pa sledila nekoliko pozneje.

Radi hrvaškega olja. Nek trgovec in železničar v bližini Maribora si je spravil meseca maja nad 300 l bučnega olja iz Zagreba. Olje je baje plačal v Zagrebu po 8 K liter. Tu pa ga je prodajal po 20 do 24 K. Sodišče ga je obsodilo na 6000 K globe in teden dni zapora.

Velika vročina. Vročina in suša je sedaj na višku. Take vročine in pomanjkanja vlage že več desetletij ni bilo kot je sedaj. Mnogi studenci in potoki v hribovitih krajih so popolnoma usahnili. Ponemok morajo ljudje hoditi po uro daleč po vodo. Toplomer v stavni dvorani Cirilove tiskarne v Mariboru je kazal več dni popoldne celo 34° Celzija.

Dopisi.

Maribor. Iz daljne Rusije pošilja našemu listu mnogo pozdravov hišnik v Narodnem domu, sedaj vojni vjetnik Marko Šnajdar.

Maribor. Mestno kopališče je zopet odprto in sicer od 10. ure dopoldne do 6. ure zvečer.

Maribor. Okrajni zastop je sklenil, da se bo za 1. 1917 pobiralo 17% okrajnih doklad.

Maribor. Vpisovanje učencev v 1. razred tukajšnje realke se bo vršilo dne 29. junija od 10. do 12. ure predpoldne in dne 30. junija od 8. do 9. ure predpoldne, sprejemni izpiti pa bodo dne 30. junija ob 9. uri predpoldne.

Hoče. Katoliško bralno in gospodarsko društvo priredi na praznik sv. Petra in Pavla ob 4. uri popoldne in ob 8. uri zvečer v prostorih g. Pfeiferja igri „Oh ta Polona“ in „Ljubezen Marijinega otroka.“ Obenem bo tudi srečolov, čigar čisti dobiček je namenjen oslepelim slovenskoštajerskim vojakom. — Ker je namen tako blag, se vabi k prav obilni udeležbi!

Smolnik. Običajno opravilo na Smolniku po Petrovem pri priljubljeni smolniški cerkvi, posvečeni Devici Materi brez madeža spočeti, letos vsled sedanjih razmer in težkoč izostane.

Št. Jakob v Slov. gor. Prejšnji petek je strela udarila v hišo posestnice Marije Vogrin v Spod. Dolu. Pogorelo je vse, škoda je izredno velika. Med nevihto je padala tudi toča, ki je napravila dokaj škode.

Št. Ilj v Slov. gor. Našemu pristašu Jos. Hercog v Selnici je nagloma umrla hčerka Lenčika. — Brod v Selnici še vedno ni popravljen. Prosimo okrajno glavarstvo, da se resno zavzame za stvar. — V tovarniškem vodotoku ob Muri v Ceršaku so našli pretekli teden močno razpadlo truplo nepoznanega utopljenca, ki so ga spravili na šentiljsko pokopališče. To je letos že drugi slučaj, da je Mura prinesla utopljenca in napravila občini blizu 100 K stroškov. — Sadja bo v naših krajih bolj malo. Najlepše še kažejo slive in hruške. V vinogradih pa je radi suše vse v najlepšem razvoju. Grozdje je že ocvetelo. Letos ni nikjer opaziti peronospore. Pač pa že grozdna plesnoba močno nastopa. Jarine bo komaj toliko, da bo za seme.

Središče. Protialkoholno društvo „Sveta vojska“ ima v nedeljo, dne 24. junija, popoldne po večernicah, v društveni sobi svoj redni občni zbor. Poleg običajnega dnevnega reda je na vspeh trogovor

in deklamacije. Clani in prijatelji treznosti so uljudno vabljeni!

Ptuj. Vsi, ki so podpisali pri kmetski posojilnici V. vojno posojilo, si naj pridejo čimprej po dotične listine.

Sv. Vid pri Ptuj. Dne 19. junija je umrla v 34. letu svoje starosti gospa Betika Tombah, soproga tukajšnjega veleuglednega trgovca Davorina Tombah. Pogreb se je vršil v četrtek, dne 21. junija, ob 5. uri popoldne. Blagi ženi svetila večna luč, preostlim pa naše iskreno sožalje!

Slivnica pri Celju. Preteklo soboto popoldne je izbruhnil v gospodarskem poslopu posestnicvedove Graselvi požar, ki je razven hiše vpepelil vsa poslopja imenovane posestnice. Zgorelo je tudi v bližini se nahajajoče gospodarsko poslopje posestnice Eichberger. Kljub napornemu delu ni bilo mogoče rešiti gospodarskih strojev, in raznega blaga v skladiščih. Škoda znaša več tisoč kron, ki je z zavarovalnino le deloma krita. Vzrok požara ni znan.

Sv. Jurij ob južni žel. Ze enkrat napovedana domoljubna svečanost se vrši gotovo in neprekinjeno v nedeljo, dne 24. junija, ob 4. uri popoldne v dvorani Katoliškega doma. Na vspeh je govor, deklamacije, dve gledališki igri in petje. Skoraj ves čisti dobiček je namenjen za vojne pohabljenec, zato ste domačini in sosede prijazno vabljeni.

Celje. Tukajšnji list »Deutsche Wacht« se v svoji številki z dne 20. junija t. l. bridko pritožuje, češ, pri nekem koncertu v hotelu „Stadt Wien« se je preteklo soboto igrala tudi slovanska pesem „Hej Slovane!“, kar je po mnenju imenovanega lista izzivanje Nemcev v Celju. Dobro bi bilo, ako bi bila „Deutsche Wacht“ povedala, da morajo celjski Slovenci nebrojokrat poslušati ob raznih pouličnih obhodih po celjskem mestu razne skrajno izzivajoče in žaljive nemške pesmi v mestu, v katerem biva le malo pristnih Nemcev in je nemštvo samo umetno vzdrževano. Pravice do slovanskih pesmi si pa ne damo vzeti. Naši vojaki so pevajoč naše pesmi, šli navdušeno v boj za cesarja in domovino.

Zadnja poročila došla v petek dne 22. junija.

Ministrska kriza.

Cesar Clamovo ostavko sprejel.

Grof Clam-Martinic je dne 18. junija zvečer podal cesarju ostavko celega ministrstva. Cesar si je tega dne še pridržal odločitev. Od tega dne naprej so se vršila na Dunaju neprestano pogajanja in posvetovanja med državnoborskimimi strankami in vlado. V sredo, dne 20. in v četrtek, dne 21. junija, je bil dr. Korošec pozvan k ministrskemu predsedniku. Tisti Clam, ki je dosedaj vedno odklanjal jugoslovanske zahteve, je naenkrat vabil slovenske in hrvaške poslance v vladno večino, kateri bi naj pripadali Nemci, Poljaki in Jugoslovani. Vlada je obljubljala, da dobijo Jugoslovani, Čehi, Poljaki in Rusini svoje ministrsvo-rojake. V sredo in četrtek so se vršila pogajanja ves dan. Vez med slovanskimi strankami so tvorili Slovenci in Hrvatje. Slovanski blok se ni dal razbiti. Vsled tega so se v četrtek, dne 21. junija, pogajanja razbila. Vse slovanske stranke so namreč edine v tem, da vladi grofa Clam-Martinica ne morejo slediti in ji dovoliti proračuna, čóim so pripravljene vsaki drugi vladi dovoliti državne potrebščine. Cesar je pozval voditelja Jugoslovanov, dr. Korošca, k sebi, da mu pojasni stališče Jugoslovanov. Kmalu nato je grof Clam prosil cesarja, naj sprejme njegovo demisijo, kar je cesar tudi storil.

Dr. Korošec pri cesarju.

Ko so bili v četrtek zastopniki večinoma vseh državnoborskih strank pri ministrskem predsedniku, se je takoj videlo, da je glavno težišče sedanje krize v rokah Jugoslovanov. Cesar je o tem zvedel in je pozval voditelja Jugoslovanov, dr. Korošca, v svoj glavni stan v Baden pri Dunaju. Z napeto pozornostjo so v parlamentarnih krogih pričakovali vrnitve dr. Korošca iz Badna. Ob 5. uri popoldne je bil dr. Korošec sprejet od cesarja v avdijenci. Dr. Korošec je cesarju naznanil sklep Jugoslovanskega kluba, po katerem Jugoslovani niso pripravljene slediti Clam-Martinicu, čóim so voljni vsaki drugi vladi do-

voliti državne potrebe. Ob 8. uri zvečer se je dr. Korošec vrnil na Dunaj. Jugoslovanski klub se je takoj sestal k posebni seji, v kateri je dr. Korošec podrobno poročal o avdijenci. Med sejo Jugoslovanskega kluba se je doznalo, da je cesar sprejel ostavko Clam-Martinicevega kabineta.

Slovani edini.

Jugoslovanski klub je imel v sredo, dne 20. junija sejo, v kateri je dr. Korošec poročal o situaciji in predlogih, ki jih je stavil Clam, da reši krizo. Klub pa je sklenil, kakor že poročamo, da Clamovi vladi ne more dovoliti državnega proračuna. Jugoslovanski klub je tudi ostal v ozkem stiku s Poljaki, z Rusini in zlasti s Čehi, katerim se ni hotel izneveriti pod nobenimi pogoji. Posledica je bila, da so vse slovanske stranke sklenile, da Clama ne bodo podpirale. Za kulisami so se gotovi elementi sicer silno trudili, da razbijejo edinost Slovanov, posebno da odvrnejo Poljake od slovanskega bloka, a Slovani so ostali edini. Ko je ministrski predsednik vprašal Poljake, ali vstrajajo pri tem, da se morajo pritegniti tuči Čehi, je dr. Lazarski izjavil: „Da, vsi Slovani morajo biti zastopani!“ Ker so Slovani edini, so sedaj tudi gospodarji situacije ter so svojo krepko edinostjo vrgli vlado, katera je hotela vladati tako, kakor da v Avstriji ne bi bilo Slovanov in njihovih upravičenih zahtev, marveč samo nemški „belangi.“

Kdo bo novi ministrski predsednik?

Do sedaj, ko sklepamo uredništvo, še ni znano, kdo bo Clamov naslednik. Upanje pa je, da v Avstriji ne bomo dobili več ministrstva, ki bi šlo na roko samo Nemcem, za Slované pa bi imelo samo gluha ušesa in zaprte roke.

Ogrski državni zbor.

V četrtek, dne 21. junija, je bila ogrska poslanska zbornica sklicana k seji. V dvorano je došel tudi bivši ministrski predsednik grof Tisza, katerega so njegovi pristaši viharno pozdravili, levica pa je oždravljala z burnimi „fej“-klici. Ministrskega predsednika grofa Esterhazyja je levica pri vstopu v dvorano pozdravila z „eljen“-klici. Grof Esterhazy je nato podal vladno izjavo, iz katere povzamemo: Temelj in vodilo nove vlade je volilna preosnova. Glede nagodbe z Avstrijo prevzema sedanja vlada vse dogovore, v katerih se je prejšnja vlada zedinila z avstrijsko. Na tej podlagi bo nadaljevala tudi pogajanja z Nemčijo. Ministrski predsednik proslavlja nato junštvo Hrvatov v sedanji vojski ter izjavi, da je imenovanje sedanjega hrvaškega ministra samo začasno. Po končanih posvetovanjih s hrvaškimi strankami bo predlagal cesarju, naj imenuje Hrvata za hrvaškega ministra. Glede volilne spremembe nova vlada izjavlja, da se bo volilna pravica pričela s 24. letom in da bodo vojaki, ki so odklikovani s Karlovim križcem, imeli volilno pravico brez ozira na svojo starost. Volilna pravica mora biti splošno enaka in tam, kjer inteligenca volilcev to dovoljuje, tajna. Posebno se bo pazilo na čistost volitev. Ministrski predsednik upa, da večina ne bo zadržala volilne spremembe. Ako se v tem oziru vara, pa bo vlada prisiljena med vojsko razpisati nove volitve. Glede preskrbe z živili je ministrski predsednik izjavil, da bo vlada rekvirirala letošnje pridelke že pri mlacvi. S tem se bo preprečilo, da bi gotovi spekulantje poskušali velike zaloge odtegniti splošni porabi. Za Esterhazyjem je govoril grof Tisza.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 21. junija.

Italijansko bojišče.

Na gorski planoti „Sedem občin“ je potekel večerajšnji dan mirnejše. V bojih na tem ozemlju smo od 10. junija vjeli 16 italijanskih častnikov in 650 vojakov in vplenili 7 strojnih pušk. Na ozemlju Colbricon vspešni boji z ročnimi granatami. Naši naskakovalni oddelki so na prednjem polju postojanke Lagzuoi zabranili, da sovražnik ni mogel zasesti jame, nastale vsled razstrelbe.

Na Kraški gorski planoti so bila manjša sovražna podvzetja odbita.

Vzhodno bojišče.

Na posameznih odsekih gališko-volinjske fronte je bilo sovražno artilerijsko delovanje vidno večje, pri čemer je sodelovala težka artilerija.

Južnovzhodno bojišče.

Mestoma boji četašev.

KUPIM

po najvišji dnevni ceni vsako množino borovnic (örnio), rdečih malin in črnih malin, (robidnio, ostrožnio). Prosim, da se mi takoj sporočijo kraji, kjer bi nabiralci večjo množino tega blaga skupaj spravili. **Rudolf Starovašnik**, eksport gob in dež. pridelkov, Konjice, Štajersko.

Nedeljski in prazniški evangeliji Z RAZLAGO IN OPOMINI.

Nasim hrabrim vojakom posvetil **dr. M. Slavč**, prof. bogoslovja. Založba kn. sk. lav. ordinariata. V tiskarni Sv. Cirila v Mariboru, 1917. Ta knjižica, katere založbo in plačilo je prevzel kn. sk. lavantinski ordinariat, je ravnokar izšla. Knjižica ima evangelije vseh nedelj in praznikov cerkvenega leta. Za evangeliji je kratka razlaga s primernimi opomini za pravo versko življenje. Dodan je še knjižici kratek molitvenik, ki ima navadne in najpotrebnejše molitve, zlasti za vojake. Knjižica obsega v mali osmerki 159 strani ter stane **50 vinarjev**, naroča se pa pri prečast. kn. sk. lavantinskem ordinariatu v Mariboru ali pa v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Naročajte, priporočajte, podpirajte v prvi vrsti svoj list v Novem mestu

Dolenjske Novice

vsi dolenjski rejaki, ki živite na zelenem Štajerskem. Naprej plačana letna naročnina 3 krona

MUZEJ

Slov. zgodovinskega društva, Maribor, Koroška cesta 10. Darujte zanj vse zgodovinsko važne predmete, osobito vojne spomine.

Vsako množino vreč

kupi veletrgovina **Anton Kolenc, Celje.**

Cvetje

iz vrtov sv. Frančiška (glasilo III. reda) izhaja v Kamniku na Kranjskem in stane za celo leto 2 K.

Kupim

kislo zelje, vinski kamen, čebelni vosek, vsako množino po najvišji ceni. Ako ima kdo večjo kvantiteto za oddati, prosim poročila, pridem tudi na dom blago prevzet. Se priporočam spoštovanjem **Jos. Šerec**, trgov., Maribor, Tegetthoff-ova ulica 57.

IZDELOVANJE

raznovrstne cerkvene oprave, kot oltarjev, kipov, vojnih spominskih plošč, kakor tudi prenovljenje istih ohranite po končani vojski na temu slovenskemu umetniku-podobarju in pozlatarju

Ivanu Sojč

Maribor, Reiserjeva ulica št. 26.

Knjigarna, umetnine in muzikalije.

Goričar & Leskovšek

Celje

trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami na debelo in drobno, priporoča: trgovcem in preprodajalcem velikansko izbero dopisnic **XX** po raznih cenah. **XX** **Za gostilničarje:** Papirnatate servijete vsled novih predpisov namestnije v Gradcu po zelo nizkih cenah.

Na Kalvarijo!

30 Križevih potov. Ljudska izdaja. Spisal Franc. Ser. Šegula. Mala 8a. 640 strani.

Pregled vsebine:

1. Križev pot romarjev na Križevi cesti v Jeruzalem. — 2. Križev pot jeruzalemskih frančiškanov (1. 1875) — 3. Novejši jeruzalemskih frančiškanov. — 4. K. p., navadno Rimski imenovan. — 5. K. p., sv. Leonharda Porto-Mauriškega. — 6. K. p., sv. Alfonza M. Liguori. — 7. K. p., kardinala Pavla Melchers-a. — 8. K. p., (splošni) župnika Fr. Ser. Bezjaka. — 9. K. p., slov. amerik. škofa Friderika Baraga. — 10. Pred izpostavljenim sv. Rešnjim telesom. — 11. V čast Srca Jezusovega. — 12. Na dan sv. obhajila. — 13. K. p., (stanovski) župnika Fr. Ser. Bezjaka. — 14. Za društvo sv. Jožefa krščanskih mož. — 15. Za društvo sv. Ane krščanskih žen. — 16. Za delavce in služabnike. — 17. Za mladeniče (A. M. Slomšek). — 18. Za dekleta (Slomšek). — 19. Za Marijanske kongregacije deklet. — 20. Za družbo Marijinih otrok. — 21. Za šolarje (priprava na prvo sv. obhajilo). 22. Za redovnike in redovnice (obnovitev samostanske obljube). — 23. K. p., za adventni čas. — 24. Za predpepelnični čas. — 25. Za postni čas. — 26. K. p., na Veliki petek. — 27. Za čas posebnih stisk in nadlog. 28. Za čas vojske. 29. Za verne duše. — 30. Memento mori! Sledi popoln molitvenik obsegajoč „mašo v čast trpljenja Jezusa Kristusa“ vse litanije, spovedne in obhajilne molitve, razne molitve in pobožnosti o trpljenju Jezusovem, pesmi i. t. d.

Ko pridete v Maribor, dajte si je v prodajalni tiskarne sv. Cirila predložiti na ogled; ali pa jo naročiti takoj po pošti. Dobi se knjiga v treh različnih vezavah: 1. z rdečo obrezo za K 2-50. 2. z zlato obrezo za K 3-20. 3. krasna izdaja za K 3-50. Po pošti poslan stane vsak komad 20. vin. več. Kdor si knjigo po pošti naroči, naj pošlje denar po nakaznici naprej in naj priloži za vsak komad 20 vin. za poštnino.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru

Brzojavni nazlov: Cirilova tiskarna Maribor

Prejema vsa tiskarsko stroko spadajoča dela kakor: tiskanje knjig, brošure, stenske in druge koledarje.

Na vs. tiskarske urade spovedane in misijonske listke s črtnim ali medrim tiskom, uradne zavitke s natisom glave ter razne oznanilne napiske. Za slavne občinske, šolske in druge uradne zavitke, oznanila, napiske, razglašne, plačilne predpise, prejemna potrdila itd. Za obrtnike in trgovce pisma, zavitke, okrožnice, račune, opomine, menice, cenike, dopisnice, naslovnice, letake in lepake s črtnim in drugobarvnim tiskom. Za posojilnice, zadruga in društva: pravila, zapisnike, pristopnice in sprejemnice, letna poročila, računsko zaključke, društvene snage, vabila itd.

Trgovina tiskarne sv. Cirila MARIBOR, v lasni hiši Koroška cesta 10.

priporoča svoje veliko zalogo raznega papirja, peresnikov, peres, škarij za peresnike, svinčnikov, radirk, kamenskov, tablic, črnil, zavitek (bežvanih in belih, vseh velikosti), trgovskih knjig, noticov, pisarniškega papirja v mapah in skatljah, razglednic, itd. — Svete podobice (maline, slike in stenske), raspela vseh velikosti, molitveniki, molitvi, svetopisne, skupilnji. — Stanbilija za urade in dr. — Potreba toba in solida.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neom. zavezo

sprejema hranilne vloge od vsakega, in jih obrestuje po

4%.

Za nalaganje denarja po pošti so na razpola gopoložnice c. kr. poštne hranilnice na Dunaju št. 92.465.

Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila daje

članom na vknjižbo, na poroštvo in zastavo pod zele ugodnimi pogoji. Vknjižbo in drugo zemljeknjižno izpeljavo izvršuje posojilnica sama brezplačno; stranka plača le koleke.

Uradne ure

vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne.

Ustanovljeno i. 1893.

Ustanovljeno i. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omelenim jamstvom.

Devolljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7%, 15 ali 22 1/2, letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojilo, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentuje jamstveno glavnice za 6,089.850 kron.

Na Najvišje dovolilo Njegovega ces. in kralj. apostolskega Veličanstva

32. c. kr. državna loterija

za vojaške dobrodelne namene.

Ta loterija v denarju vsebuje 21.146 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 625.000 kron.

Glavni dobitek znaša:

200.000 kron.

Žrebanje je javno in se vrši na Dunaju dne

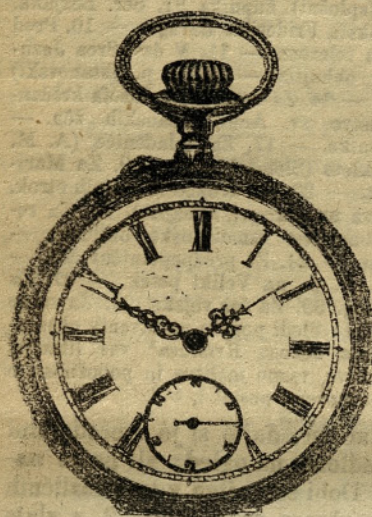
26. julija 1917.

Cena srečke 4 krone.

Dobe se srečke v oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstrasse 5, v loterijskih kolekturah, v tobačnih trafikah, v davčnih, pošto-brzojavnih in železniških uradih, menjalnicah itd. Načrti za kupce srečk brezplačno. — Srečke se dopošiljajo poštne prosto.

C. kr. generalno ravnateljstvo za državne loterije (oddelek za dobrodelne loterije).

Ure! Ure!

V veliki izbiri in po nizkih cenah.

Za vsako uro se jamči!

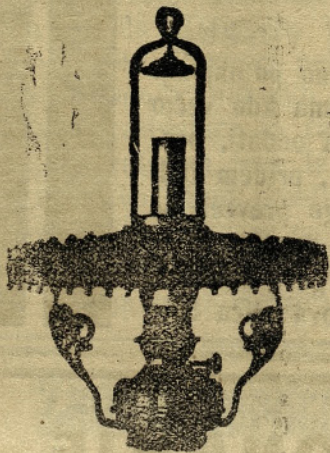
Precizijake ure, Schafhausen, Zenith, Omega, Eterne

Očala: Za kratkovidne nova, zboljšana stekla.

Franjo Bureš Maribor

urar, zlatomer in očalar,

Tegetthofova cesta 39. Prvi urar od glav. kolodvora.

Edina štajerska steklarska narodna trgovina. Na debelo! Na drobno!

FRANC STRUPI :: CELJE Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svečilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za oboje. — Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in stavbah. Najsolidnejša in točna postrežba.

Gospodična

išče sobo in kuhinjo meblirano, eventuelno celo oskrbo in sicer v okolici Maribora, Celja ali Zidanega mosta. Ponudbe pod „Ne predrago“ na upravnishvo lista.

Poštena kuharica

se sprejme kot samostojna gospodinja h rednini brez otrok. Želi se starejše med 30—40 leti. Ponudbe na upravnishvo lista.

En par konj

za težko vprego kupi, Matija Obrar, Maribor, Fischergasse št. 9.

Slovenci, Naročajte in razširjajte Stražo!

BEGUNCEM, INVALIDOM,

revnim slojem, kakor tudi šolski mladini se nudi posebna prilika z nabiranjem in sušenjem sedaj zelo potrebnih zdravilnih zelišč, priti do postranskega dobrega zaslužka. Natančna pojasnila daje

tvrdka R. Lukmann, prej Jos. Leuz nasl. v Ljubljani, Ahacljeva cesta št. 10. v bližini sv. Petra cerkve.

Išče se zanesljiva dekla k živini.

Ponudbe na upravnishvo tega lista.

†

Potrjim srcem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem srce pretresujočo vest, da je gospa i. t. d.

Betika Tombah,

trgovčeva soproga, dne 19. junija, sprevidena s svetotajstvi, v 34. letu svoje starosti mirno in udano v Gospodu zaspala. Pogreb drage rajнке se je vršil v četrtek dne 21. junija na pokopališče pri Sv. Vidu pri Ptuju.

Sv. Vid pri Ptuju, dne 21. junija 1917.

Žalujoči ostali.

Spodnještaj. ljudska posojilnica v Mariboru

reg. zad. z neom. zav.

Hranilne vloge

se sprejmejo od vsakega in se obrestujejo: navadno po 4%, pri obsevnih odložitvah po 4 1/2%. Obrest se pripisujejo v letnih obrokih na koncu leta. Posojila se dajajo v gotovini ali v vrednostnih papirjih. Posojila se dajajo v gotovini ali v vrednostnih papirjih. Posojila se dajajo v gotovini ali v vrednostnih papirjih.

Posojila se dajajo

na vsako leto in do konca leta. Posojila se dajajo v gotovini ali v vrednostnih papirjih. Posojila se dajajo v gotovini ali v vrednostnih papirjih.

Uradne ure

od vsakega leto in do konca leta. Posojila se dajajo v gotovini ali v vrednostnih papirjih. Posojila se dajajo v gotovini ali v vrednostnih papirjih.

Pojasnila se dajajo

na vsako leto in do konca leta. Posojila se dajajo v gotovini ali v vrednostnih papirjih. Posojila se dajajo v gotovini ali v vrednostnih papirjih.

Stolna ulica 6 (med Glavnim trgom in stolno cerkvijo.)